

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

18

Förslag till statsbudget för 2005

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
2.3	Skatteavvikelser	13
3	Politikområde bostadspolitik.....	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	16
3.3	Skatteavvikelser	17
3.3.1	Skatteförmåner.....	17
3.3.2	Skattesanktioner.....	17
3.4	Mål	18
3.5	Politikens inriktning	18
3.6	Insatser inom politikområdet.....	19
3.6.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	19
3.6.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	22
3.6.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	24
3.6.4	Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet.....	26
3.6.5	Insatser utanför politikområdet.....	27
3.7	Resultat och analys.....	29
3.7.1	Verksamhetsområde Bostadsförsörjning	29
3.7.2	Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ..	35
3.7.3	Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning	37
3.7.4	Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet.....	38
3.8	Slutsatser för politikområdet.....	39
3.9	Revisionens iakttagelser.....	40
3.10	Budgetförslag	41
3.10.1	31:1 Boverket	41
3.10.2	31:2 Räntebidrag m.m.....	42
3.10.3	31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	43
3.10.4	31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	43
3.10.5	31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	45
3.10.6	31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	46
3.10.7	31:7 Statens geotekniska institut	47

3.10.8	31:8 Lantmäteriverket	48
3.10.9	31:9 Statens va-nämnd.....	49
3.10.10	31:10 Byggbkostnadsforum m.m. ¹	49
3.10.11	31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder ¹	51
3.10.12	31:12 Statens bostadsnämnd	52
3.10.13	31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	52
3.10.14	31:14 Hissbidrag.....	54
3.10.15	31:15 Ungdomsbostads-samordnare	54
4	Politikområde Regional samhällsorganisation	55
4.1	Omfattning	55
4.2	Utgiftsutveckling.....	55
4.3	Mål.....	56
4.3.1	Mål för politikområde Regional samhällsorganisation.....	56
4.3.2	Mål för verksamhetsområdena under politikområdet.....	56
4.4	Politikens inriktning.....	56
4.5	Insatser	57
4.5.1	Insatser inom politikområdet	57
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	58
4.6	Resultatbedömning.....	58
4.6.1	Resultat.....	59
4.6.2	Analys och slutsatser	65
4.7	Revisionens iakttagelser	65
4.8	Budgetförslag	66
4.8.1	32:1 Länsstyrelserna m.m.	66
4.8.2	32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	67
5	Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18	69
5.1	21:1 Bostadsbidrag.....	69

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	10
2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	11
2.2 Härledning av ramnivå 2005–2007, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.3 Förändring av ramnivån 2005–2007. Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.4 Ramnivå 2005 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	12
2.5 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 18, netto.....	13
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik.....	16
3.2 Skatteavvikelser inom politikområdet Bostadspolitik, netto.....	17
3.3 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket.....	41
3.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:1 Boverket.....	41
3.5 Anslagsutveckling för 31:2 Rängebidrag m.m.....	42
3.6 Antaganden om byggvolym	42
3.7 Beräknade utbetalningar av räntebidrag	42
3.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:2 Rängebidrag m.m.....	42
3.9 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	43
3.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	43
3.11 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet ..	43
3.12 Offentligrättslig verksamhet –Äldre Garantier	44
3.13 Offentligrättslig verksamhet –Nya Garantier.....	44
3.14 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden	44
3.15 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag.....	44
3.16 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar	44
3.17 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet	44
3.18 Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	45
3.19 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador.....	45
3.20 Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	46
3.21 Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	46
3.22 Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	47
3.23 Anslagsutveckling för 31:8 Statens geotekniska institut.....	47
3.24 Uppdragsverksamhet.....	47
3.25 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:7 Statens geotekniska institut...	48

3.26	Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket	48
3.27	Offentligrättslig verksamhet	48
3.28	Uppdragsverksamhet	48
3.29	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:8 Lantmäteriverket.....	49
3.30	Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd.....	49
3.31	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:9 Statens va-nämnd.....	49
3.32	Anslagsutveckling för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.....	49
3.33	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.	51
3.34	Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	51
3.35	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	51
3.36	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	52
3.37	Anslagsutveckling för 31:12 Statens bostadsnämnd	52
3.38	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:12 Statens bostadsnämnd	52
3.39	Anslagsutveckling för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ..	52
3.40	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	53
3.41	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	53
3.42	Anslagsutveckling för 31:14 Hissbidrag	54
3.43	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:14 Hissbidrag	54
3.44	Anslagsutveckling för 31:15 Ungdomsbostadssamordnare	54
3.45	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:15 Ungdomsbostadssamordnare	54
4.1	Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	55
4.2	Sektorsövergripande arbetes m.m. andel av kostnaderna	60
4.3	Genomströmningstider (dagar)	61
4.4	Ärendehandläggningens andel av kostnaderna.....	61
4.5	Tillsynens andel av kostnaderna	62
4.6	Anslagsutveckling 32:1 Länsstyrelserna m.m.....	66
4.7	Offentligrättslig verksamhet	66
4.8	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.	67
4.9	Anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. fördelat per anslagspost	67
4.10	Anslagsutveckling 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.....	67
4.11	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 32:2 kommunala samverkansorgan m.m.	68
5.1	Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag.....	69
5.2	Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990-2003.....	69
5.3	Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst och utbetalt bostadsbidrag 2003 samt nettobostadskostnad 1998 och 2003.....	70
5.4	Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 21:1 Bostadsbidrag.....	72

Diagramförteckning

3.1 Nyttillskott av bostäder 2000–2004, påbörjade bostäder genom nybyggnad och ombyggnad.....	30
3.2 Utbetalningar av räntebidrag i miljoner kronor, åren 2000–2004.....	30
3.3 Den totala garantistocken i miljoner kronor för om- och nybyggnad av bostäder fördelat på Äldre garantier och Nya garantier.....	31
3.4 Boendeutgiften i tusentals kronor fördelat på upplåtelseform.....	33
3.5 Boendeutgiften i procent av den disponibla inkomsten, fördelat på upplåtelseform	34
3.6 Konsumtionsutrymme i tusentals kronor per konsumtionsenhet efter att boendet är betalt.....	34
4.1 Länsstyrelsernas finansiering år 2003 (%)	65

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4),
2. bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshantering intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4),
3. bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp på 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.10.4),
5. godkänner vad regeringen förordar om stöd från den statliga Fonden för fukt och mögelskador i småhus (avsnitt 3.10.5),
6. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 31:11 *Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 600 000 000 kronor efter 2005 (avsnitt 3.10.11),
7. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2005 (avsnitt 3.10.13),
8. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 *Sambällsplanering, bostadsförsörjning och byggande* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
21:1 Bostadsbidrag	Ramanslag	3 507 000
31:1 Boverket	Ramanslag	165 030
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 786 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	13 501
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	32 800
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	33 000
31:7 Statens geotekniska institut	Ramanslag	29 889
31:8 Lantmäteriverket	Ramanslag	343 679
31:9 Statens va-nämnd	Ramanslag	7 826
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	Ramanslag	25 000
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	Ramanslag	600 000
31:12 Statens bostadsnämnd	Ramanslag	7 769
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Ramanslag	152 500
31:14 Bidrag till installation av hissar	Ramanslag	29 000
31:15 Ungdomsbostadssamordnare	Ramanslag	1 500
32:1 Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	2 168 421
32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.	Obetecknat anslag	36 697
Summa		9 139 412

2 Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är indelat i politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation. Vidare ingår vissa anslag inom politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Politikområde Bostadspolitik	2 679	3 121	2 967	3 427	3 674	3 406
Politikområde Regional samhällsorganisation	3 595	3 497	3 555	3 507	3 625	3 550
Politikområde Miljöpolitik ²	448	8	308	0	0	0
Politikområde Ekonomisk familjepolitik	2 082	2 189	2 161	2 205	2 221	2 257
Totalt för utgiftsområde 18	8 805	8 815	8 991	9 139	9 521	9 213

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Politikområdet ligger under utgiftsområde 20

Utfallet för 2003 för utgiftsområdet uppgick till 8 805 miljoner kronor och var därmed 677 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i förra årets statsbudget. Skillnaden hänför sig bl.a. till lägre utbetalningar av bostadsbidrag och investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivå 2005–2007, Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	8 798	8 798	8 798
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	35	59	105
Beslut	133	304	-298
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-140	-274	-354
Volymer	285	607	934
Överföring till/från andra utgiftsområden	-3	-3	-3
Övrigt	32	30	30
Ny ramnivå	9 139	9 521	9 213

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/4:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 9 139 miljoner kronor 2005. I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar utgiftsramen för utgiftsområdet med ca 341 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av att utgifterna för räntebidrag beräknas öka med 165 miljoner kronor.

Vidare beräknas utgiftsområdet öka med 100 miljoner kronor till följd av att avsättningen till Statens bostadskreditnämnds garantiverksamhet ökar samt med 29 miljoner kronor till följd av ett bidrag till installation av hissar har införts.

Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med 35 miljoner kronor till följd av pris- och löneomräkning samt med 10 miljoner kronor högre bostadsbidrag.

Tabell 2.3 Förändring av ramnivå 2005–2007. Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor			
	2005	2006	2007
<i>Förändring till följd av:</i>			
Bostadsbidrag	10	128	53
– varav Makro	-109	-228	-302
– varav volym	89	126	125
– varav beslut		200	200
– varav övrigt	30	30	30
Räntebidrag	165	435	757
– varav Makro (ränta)	-31	-46	-52
– varav Volymer	196	481	809
BKN Garantiavsättning	100	100	100
Inv. bidrag hyresbostäder			-600
Inv. bidrag hissar	29		
Pris- och löneomräkning	35	59	105
Övrigt (Lst. m.m.)	2		
Ramförändring¹	341	723	415

¹ Förändringen avser skillnaden mellan de nya ramnivåerna för 2005–2007 och anvisade medel för utgiftsområdet under 2004.

Tabell 2.4 Ramnivå 2005 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor	
	2005
Transfereringar ¹	6 482
Verksamhetsutgifter ²	2 631
Investeringar ³	26
Summa ramnivå	9 139

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2003 samt kända förändringar av anslagens användning. Till största delen används anslagen under utgiftsområdet till transfereeringar, framförallt till bostadsbidrag, räntebidrag och olika investeringsbidrag.

2.3 Skatteavvikelser

Samhällets stöd inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteavvikelser). Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad. Avvikelsen utgör en skattesanktion om det rör sig om ”överuttag” av skatt. Många av skatteavvikelseerna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En

utförlig redovisning av skatteavvikelser finns i bilaga 2 till 2004 års ekonomiska vårproposition. I det följande avsnittet redovisas de nettoberäknade skatteavvikelseerna med politikområdesanknytning som kan hänföras till utgiftsområde 18.

Tabell 2.5 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 18, netto

Miljoner kronor

	2004	2005
Politikområde Bostadspolitik	12 823	8 217
Totalt för utgiftsområde 18	12 823	8 217

De enskilda skatteavvikelseerna inom politikområdet Bostadspolitik redovisas separat i avsnitt 3.3 där även en kort förklaring av respektive skatteavvikelse ges.

3 Politikområde bostadspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Bostadspolitik omfattar verksamhetsområdena Bostadsförsörjning, Samhällsplanering och bebyggelseutveckling, Kvalitet i byggande och förvaltning samt Lantmäteri- verksamhet.

Politikområdet omfattar ca 3,4 miljarder kronor i anslag, i huvudsak stöd i form av olika bidrag. Vidare ingår sju myndigheter: Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Fonden för fukt- och mögelskador, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket, Statens bostadsnämnd och Statens va-nämnd.

Resurserna inom politikområdet avser plan-, bygg- och bostadsfrågor, geotekniska frågor samt lantmäteri- verksamhet, m.m.

Huvuddelen av de ekonomiska resurserna inriktar sig på stöd i form av räntebidrag, investeringsbidrag för anordnande av bostäder upplåtna med hyresrätt i områden med brist på bostäder, statliga kreditgarantier (Äldre garantier) vid ny- och ombyggnad av bostäder samt stöd till omstrukturering av kommunala

bostadsföretag på orter med vikande befolkningsunderlag.

Det internationella samarbetet rör bland annat deltagande i särskilda projekt inom FN-Habitat, Europeiska Unionen och Nordiska ministerrådet. Politikområdet Bostadspolitik har viktiga beröringspunkter med flera andra politikområden. Bostadsbidragen inom den Ekonomiska familjepolitiken liksom Storstadspolitiken har anknytningar till genomförandet av bostadspolitiken. Investeringsstimulansen för byggande av hyresbostäder betalas ut genom kreditering på skattekontot. Byggande och förvaltning av bostäder inkluderar bland annat energifrågor som även behandlas inom politikområde Energipolitik. Frågor om God bebyggd miljö behandlas inom politikområde Miljöpolitik.

Riksdagens bostadsutskott har lämnat synpunkter om mål och resultat i Politikområdet Bostadspolitik. Regeringen har beaktat dessa synpunkter och inlett ett långsiktigt arbete för att utveckla resultatredovisningen inom politikområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
31:1 Boverket	145,2	151,4	150,5	165,0	162,7	165,1
31:2 Räntebidrag m.m.	1403,5	1621,0	1 600,0	1 786,0	2 056,0	2 378,0
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	9,7	14,8	14,9	13,5	13,6	13,9
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	100,0	100,0	16,7	200,0	200,0	200,0
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	28,7	36,7	29,3	32,8	36,8	36,8
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	10,6	33,0	17,4	33,0	33,0	33,0
31:7 Statens geotekniska institut	28,2	29,5	28,5	29,9	30,2	30,7
31:8 Lantmäteriverket	395,3	339,8	344,6	343,7	347,3	353,2
31:9 Statens va-nämnd	8,2	8,4	6,5	7,8	7,9	8,0
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	46,7	25,0	55,5	25,0	25,0	25,0
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	215,6	600,0	338,9	600,0	600,0	0,0
31:12 Statens bostadsnämnd	5,1	7,9	8,3	7,8	7,8	8,0
31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	119,4	152,5	261,1	152,5	152,5	152,5
31:14 Hissbidrag	-	1,0	1,0	29,0	0,0	0,0
31:15 Ungdomsbostadssamordnare		0,0		1,5	1,5	1,5
2003 18 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	159,9	0	95,5	-	-	-
2000 18 A0 11 Internationellt samarbete	3,3	-	0,2	-	-	-
2000 18 A0 13 Vissa investeringsbidrag		-		-	-	-
Totalt politikområde Bostadspolitik	2 679,4	3 121,1	2 967,1	3 427,5	3 674,3	3 405,7

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Tidigare benämndes anslaget Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

3.3 Skatteavvikelser

I avsnitt 2.3, redogjordes för vad en skatteavvikelse är och varför den redovisas. Dessutom gavs en samlad bild av det totala stödet i form av skatteavvikelser till utgiftsområde 18. I detta avsnitt redovisas de enskilda skatteavvikelserna inom utgiftsområde 18 som hör till politikområdet Bostadspolitik.

Tabell 3.2 Skatteavvikelser inom politikområdet Bostadspolitik, netto

Miljoner kronor

	2004	2005
Avkastning eget hem	9 273	5 230
Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt	3 016	2 990
Begränsningsregel småhus	360	360
Begränsningsregel förmögenhetsskatt	60	60
Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder	645	946
Försäljning av tomtmark och byggnader	811	840
Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar	-280	-472
Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	-1 913	-1 939
Avkastning på bostadsrättsfastighet	853	203
Totalt för politikområde Bostadspolitik	12 823	8 217

3.3.1 Skatteförmåner

Avkastning eget hem

Med eget hem avses småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen från eget hem beskattas inte inom ramen för inkomstbeskattningen. Däremot utgår fastighetsskatt med 1,0 procent fr.o.m. 2001. Enligt gällande norm inom kapitalinkomstbeskattningen skall all avkastning beskattas med 30 procent. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med statslåneräntan. Denna avkastning bör alltså beskattas med 30 procent. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsskatten.

Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt

Beskattning av värdeökning på eget hem eller bostadsrätt sker först vid realisationstillfället.

Dessutom ges möjlighet till ytterligare uppskov under vissa förutsättningar även då vinsten realiserats. Räntan på denna skattekredit är en avvikelse. Därutöver behöver endast två tredjedelar (hälften före 2001) av den kapitalvinst som realiserats vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteavvikelse som avser skatt på kapitalinkomst.

Begränsningsregel småhus

Från och med 2001 skall fastighetsskatteuttaget i princip begränsas till högst 5 procent av hushållets beskattningsbara inkomst. Denna begränsning utgör en skatteavvikelse.

Begränsningsregel förmögenhetsskatt

Från och med 2004 års taxering skall den som tillgodoräknas skattereduktion för fastighetsskatt (skatteavvikelse Begränsningsregel småhus) och som betalar förmögenhetsskatt för sin permanentbostad kunna tillgodoräknas skattereduktion även för förmögenhetsskatten. Denna skattereduktion utgör en skatteavvikelse. Avvikelsen avser förmögenhetsskatt.

Investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder

Investeringsstimulans utgår vid byggande av mindre hyres- och studentbostäder. Beloppsmässigt motsvarar den en sänkning av mervärdesskattesatsen från 25 till 6 procent vid inköp av varor och tjänster som avser den stödberättigade delen av bygg- eller ombyggnadsprojekt. Beloppet krediteras fastighetsägarens skattekonto i efterhand. Stimulansen innefattar projekt som har påbörjats eller kommer att påbörjas under perioden den 1 januari 2003 t.o.m. den 31 december 2006.

Försäljning av tomtmark och byggnader

Vid försäljning av en- och flerbostadshus är ca 15 procent av värdet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget gäller i huvudsak tomtmark, bygggränta och vinst som enligt normen borde beskattas.

3.3.2 Skattesanktioner

Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar

Avdragsrätten för räntor är begränsad och får ett givet år inte överstiga den intäkt på 3 procent av

taxeringsvärdet som föreningen skall ta upp till beskattning. Uppkommer underskott får detta rullas framåt i tiden. Finns ett sådant underskott kvar när fastigheten avyttras får detta kvittas mot en eventuell kapitalvinst.

Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyresbus och småhus

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapitalet. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en avvikelse.

Avkastning på bostadsrättsfastighet

Direktavkastningen från privatbostadsföretags (äkte bostadsrättsföreningar) fastigheter beskattas inte konventionellt, utan genom en särskild schablonmetod. Enligt gällande regler skall föreningen årligen ta upp en intäkt om 3 procent av fastighetens taxeringsvärde till beskattning. Därutöver utgår fastighetsskatt på 0,5 procent av taxeringsvärdet för fastigheter som är taxerade som hyreshus och 1,0 procent för småhusfastigheter. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med statslåneräntan. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

3.4 Mål

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

3.5 Politikens inriktning

Inom ramen för det övergripande målet för politikområdet är det i första hand sex områden som prioriteras i regeringens arbete.

- *Bostadsförsörjningen*, genom att stimulera utvecklingen på bostadsmarknaden mot ökad regional balans med fler bostäder i tillväxtregionerna och omstrukturering av kommunala bostadsföretag i regioner med minskande befolkning. Bostaden är en social rättighet. Bostadspolitiken skall bidra till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Kommunerna har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjningen på den lokala nivån. Det kommunala åtagandet grundas i allt väsentligt på kommunallagen (1991:900), socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Regeringen är angelägen om att så långt som möjligt bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras, framför allt när det gäller hyresbostäder och studentbostäder.
- *Rimliga boendeutgifter för hushållen* så att även grupper som har svårt att hävda sig på bostadsmarknaden kan få möjlighet att efterfråga en god bostad. En viktig förutsättning är att bygg- och boendekostnader kan hållas nere. Regeringens målsättning är att alla skall ha möjlighet att efterfråga en god bostad till rimlig kostnad.
- *Effektiv byggsektor i konkurrens* som bl.a. beaktar bostadskonsumenternas intressen av sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader. En angelägen åtgärd för att uppnå målet om sunda och ändamålsenliga bostäder av god kvalitet till rimlig kostnad är en väl fungerande byggsektor med ansvarstagande aktörer. Det är en samhällsangelägenhet att byggsektorn fungerar optimalt.

- *Hållbar samhällsplanering och stadsutveckling* där en god kommunikation och planeringsprocess mellan olika aktörer och väl fungerande system t.ex. grundläggande geografisk information och fastighetsinformation är några betydelsefulla faktorer. En sammanhållen samhällsplanering bidrar till att goda livsmiljöer, med bl. a. ändamålsenliga bostäder, arbetsplatser och en väl fungerande infrastruktur utvecklas samt att natur- och kulturvärdena tas tillvara och utvecklas.
- *Energieffektivisering och god inomhusmiljö* är angelägna frågor för att åstadkomma en hållbar samhällsutveckling. Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av miljöbelastningen i samhället. Effekten av energieffektiviseringar och miljöförbättringar blir därför stor och viktig i det pågående arbetet.
- *God kvalitet i byggande och förvaltning och en effektiv tillämpning av regelverket* är en förutsättning för god utveckling av bostadsmarknaden, byggandet och förvaltningen av våra byggnader.

3.6 Insatser inom politikområdet

3.6.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

Mål

Verka för:

- lägre byggpriser och boendekostnader i bostäder med god kvalitet,
- ökad nyproduktion i tillväxtregionerna av hyresbostäder som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper,
- utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen och andra icke-vinstdrivande upplåtelseformer,
- minskad segregation i boendet.

Medel för att uppnå målet

Ekonomiska insatser

Statens stöd till bostadsbyggandet består dels av räntebidrag för nybyggnad av bostäder med hyres- eller bostadsrätt samt ombyggnad av flerbostadshus, dels av statliga kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar. Ärenden om räntebidrag handläggs av Boverket och länsstyrelserna. Statens bostadskreditnämnd handlägger ärenden om kreditgarantier.

År 2001 infördes ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bidraget uppgår till totalt 2,5 miljarder kronor under en femårsperiod. Från 2003 ges även en investeringsstimulans för anordnande av hyresbostäder och studentbostäder i tillväxtområden med bostadsbrist (se avsnitt 3.3.1). Investeringsstimulansen kan ges i kombination med investeringsbidraget. Projekt som kan komma i fråga för både den nya investeringsstimulansen och investeringsbidraget bör ha en miljöplan eller annat jämförbart underlag och bostäderna får inte värmas upp med direktverkande el. Från och med den 1 juli i år ges möjlighet att få investeringsstimulans för ombyggnad av vindar och lokaler.

Statens bostadsnämnds (SBN:s) verksamhet syftar till att ge de kommunala bostadsföretagen långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar genom att bistå kommuner som av ekonomiska skäl har svårigheter att bemästra problemen på egen hand. Stödinsatserna är vanligtvis kopplade till en omstrukturering av fastighetsbeståndet för att minska antalet outhyrda lägenheter. Under 2003 tog SBN emot fem ansökningar om stöd, vilket innebär att nämnden sammanlagt tagit emot ansökningar från 24 kommuner. Under året har tolv stödärenden avslutats - sex genom avtal om statligt stöd, fem genom att ansökan avslagits och ett genom att ansöknings återkallats, ytterligare tre principöverenskommelser om statligt stöd har träffats. Statens kostnader till följd av de träffade avtalen och överenskommelserna uppgick till 189 miljoner kronor.

Under innevarande år har det särskilda bolag som tidigare inrättats som ett komplement till SBN:s verksamhet inlett sin verksamhet. Bolaget, Statens bostadsomvandling AB, SBO (namnändrat från Bothia garanti AB) är kapitaliserat med drygt 500 miljoner kronor och

har till huvudsaklig uppgift att – inom ramen för de avtal om omstrukturering som SBN träffar med kommuner – ta över tomma lägenheter för att på kommersiella grunder utveckla dem för annan användning alternativt avveckla dem. SBO har hittills träffat avtal om övertagande av Jokkmokkshus AB:s bostäder i Porjus.

Ett nytt regelsystem för *statliga kreditgarantier* för ny- och ombyggnad av bostäder trädde ikraft den 15 april 2004. Reglerna är, likt en rad andra bostadspolitiska stödinsatser, tidsbegränsade och gäller till och med utgången av 2006.

Enligt de nya reglerna kan Statens bostadskreditnämnd (BKN) lämna garantier upp till 90 procent av ett långsiktigt hållbart marknadsvärde vid ny- eller ombyggnad av bostäder, dock högst med 2 miljoner kronor per lägenhet, vilket innebär en kraftig höjning av det högsta tillåtna garantibeloppet. Tidigare gällde att garantier fick lämnas för högst motsvarande 30 procent av det så kallade bidragsunderlaget.

Det äldre beräkningsunderlaget för den maximala storleken på garantin kan dock fortfarande användas om det ger ett högre belopp, något som kan vara aktuellt för bostadsmarknader med låga marknadsvärden.

I likhet med tidigare gäller att BKN beslutar om avgifterna för kreditgarantierna och att avgifterna långsiktigt skall täcka statens samtliga kostnader för garantierna. De nya kreditgarantierna regleras i civilrättsligt bindande avtal mellan BKN och kreditgivare.

Förändringen av regelverket ger BKN större förutsättningar att bidra till bostadsförsörjningen genom förbättrade villkor för finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder. Förändringarna förväntas bland annat medföra att kapitalförsörjningen till mindre och medelstora byggherrar underlättas, vilket i sin tur även kan bidra till en ökad konkurrens på byggmarknaden.

Från april i år fram till utgången av 2004 finns ett *bidrag för installationer av hissar* och andra lyftanordningar i flerbostadshus. Syftet med bidraget är att främja tillgänglighet och kvarboende för äldre och funktionshindrade.

Övriga insatser

En prioriterad inriktning i bostadspolitiken är att verka för en effektiv byggsektor som verkar på en marknad i konkurrens. Det inom Boverket inrättade *Byggekostnadsforum* (BKF) har till uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till

byggherrar och att främja utvecklingsarbete, innovationer och kostnadseffektiva produktionsprocesser. BKF:s verksamhet har utvärderats under året (se Resultatbedömning 3.7.1 och Budgetförslag 3.10.10). BKF har också möjlighet att inom en årlig kostnadsram om 20 miljoner kronor stödja *pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende* och samtidigt främjar en hållbar utveckling, vilket innefattar resurs- och kostnadseffektivitet under byggnaders livslängd. Boverket har t.o.m. juni 2004 beviljat stöd till 41 projekt med ett sammanlagt belopp om knappt 40 miljoner kronor. Bidrag har lämnats till projekt med inriktning mot industriellt byggande och/eller ny byggteknik, effektivare bygg- och förvaltningsprocess, upphandling, kompetensuppbyggnad och kunskapsöverföring, utveckling av projekt upplåtna med kooperativ hyresrätt och verktyg för styrning och uppföljning av byggprojekt.

En särskild *byggsamordnare* kommer att tillkallas för att tillsammans med företrädare för bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn. Den offentliga sektorn har tillsammans med övriga intressenter ett gemensamt intresse för att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna.

Byggsamordnaren skall stödja och samordna utvecklingen av bedömningskriterier och nyckeltal för att mäta framsteg i respektive delsektor, initiera och utvärdera demonstrationsprojekt samt dela ut utmärkelser till särskilt framstående projekt. Byggsamordnaren skall söka en nära samverkan med näringslivet, berörda myndigheter, pågående utredningar inom området samt organisationer och ta hänsyn till de förutsättningar som råder, så att programmet får en bred förankring inom sektorn och stimulerar dessa aktörer till egna förbättringar. Byggsamordnaren skall lämna en slutredovisning av sitt uppdrag till Regeringskansliet vid utgången av 2007. Som framgår av den Ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2) avser regeringen även att tillsätta en bostadssamordnare med uppgift att ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde på bostadsmarknaden (se avsnitt 3.6.5).

Aktuella utredningar och uppdrag

Hyressättningsutredningen

Den 16 april 2003 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att överväga reformer av hur hyror för bostadslägenheter bestäms dels för nyproducerade lägenheter, dels i det befintliga beståndet (dir. 2003:52). Vidare omfattar uppdraget att överväga om det behövs förändringar för hur prövningen i hyressättningstvister går till samt om förutsättningarna för en hyresgäst att göra olika slag av s.k. tillval och frånval bör förändras. Det står utredningen fritt att ta upp även andra frågor som har anknytning till dessa. Utredningen antog namnet Hyressättningsutredningen och skall redovisa sitt uppdrag senast den 15 september 2004.

Arbetsgrupp om ny bostadsfinansiering

Det nuvarande bostadsfinansieringssystemet med räntebidrag och statliga kreditgarantier har gällt i princip oförändrat sedan början av 1990-talet. Flera utredningar har vid olika tillfällen föreslagit att systemet skall förändras. För att särskilt stimulera bostadsbyggandet i tillväxtområdena har olika tillfälliga stöd införts som komplettering till de ordinarie systemen. Dessa tillfälliga stöd gäller till och med 2006. Regeringen har uppdragit åt Boverket att utvärdera de statliga insatserna för att öka bostadsbyggandet under de senaste åren. Uppdraget skall redovisas vid utgången av 2004. Boverket har under september 2003 slutfört regeringsuppdraget om bostadsbeståndets underhållsbehov. Förslagen i rapporten handlar om att dels öka de ekonomiska förutsättningarna för underhåll, dels öka kunskapen om underhåll.

Inom Regeringskansliet har även tillsatts en arbetsgrupp med uppgift att genomföra en genomlysning av det nuvarande systemet för bostadsfinansiering, bostadssubventioner och bostadsmarknadens kapitalförsörjning, att lämna förslag till vilken framtida roll staten bör ha i detta system samt att utarbeta ett förslag till närmare utformning av statens roll i systemet. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2005.

Ökad konkurrens inom byggsektorn

Under Nordiska rådet pågår ett projekt för att öka utbytet inom byggsektorn mellan de nordiska länderna och mellan Norden, Baltikum

och Polen. En förbättrad konkurrens inom regionen skapar möjligheter till lägre bygg- och boendekostnader. Projektet inriktas på tre områden, dels konsekvenserna av nationella regelverk, dels arbetskraftens rörlighet, dels bättre kunskaper om hur marknaden kan utvecklas. Projektet kommer under hösten 2004 att utmynna i en handlingsplan som tydliggör hindren och föreslår åtgärder för att eliminera dem.

Kooperativ hyresrätt

Den 1 april 2002 trädde lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt i kraft. Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utveckla förutsättningarna för att den kooperativa hyresrätten skall kunna växa på sina egna meriter. En viktig fråga är t.ex. om kooperativ hyresrätt särbehandlas på ett negativt sätt i de offentliga regelverken eller av aktörerna på marknaden. Uppdraget skall redovisas vid utgången av 2004.

European Housing Statistics

Inom ramen för det informella samarbetet mellan bostadsministrarna i den Europeiska unionens medlemsländer samlas årligen in och publiceras boendestatistik, EU Housing Statistics. Ansvar för att genomföra detta roterar mellan medlemsländerna. Sverige ansvarar tillsammans med Tjeckien för att statistik om boendeförhållanden inom Europeiska unionen, EU Housing Statistics 2004, samlas in och publiceras. Regeringen har gett Boverket i uppdrag att genomföra arbetet i samarbete med Tjeckien. Uppdraget skall redovisas mot slutet av 2004.

World Urban Forum

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att i samarbete med bland andra Regeringskansliet och SIDA förbereda och genomföra ett svenskt deltagande vid World Urban Forum i Barcelona 2004. FN:s boendeprogram UN-Habitat genomför vartannat år ett större expertmöte kring boende och stadsutvecklingsfrågor – World Urban Forum. Forumet syftar till att möjliggöra utbyte av erfarenheter och diskussion om utmaningar och möjligheter i det fortsatta arbetet för att åstadkomma en hållbar stadsutveckling. Sverige kommer att arrangera flera seminarier, som bland annat tar upp erfarenheter från Storstadsdelegationens arbete

och samband mellan stadsstruktur och transportbehov respektive lokal näringslivsutveckling samt anordna en utställning kring olika stadsutvecklings- och boendetema. Det svenska deltagandet utgår från Sveriges engagemang och erfarenheter av arbetet med Habitat och Agenda 21, och sker i samverkan med flera olika kommuner och intresseorganisationer.

Arbetsgrupp om bostadsbyggande på statlig mark

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har i uppdrag att undersöka hur statligt ägd mark skulle kunna användas för en ökad bostadsproduktion i Stockholmsregionen. Under gruppens arbete har ett antal goda exempel på hur statliga markägare eller förvaltare kan agera för att främja byggandet av bostäder studerats. Bland dessa kan nämnas Fortifikationsverket, som tillsammans med Vaxholms kommun driver ett arbete för att åstadkomma förutsättningar för bostadsbyggande på den mark på västra Rindö som inte längre behövs för försvarsmaktens utveckling samt Vasallen AB, som i ett nära samarbete med Botkyrka kommun och PEAB omvandlar det före detta flygfältet i Tullinge till ett bostads- och arbetsplatsområde med varierad och innehållsrik bebyggelse. Arbetsgruppen avser att slutföra sitt uppdrag under hösten 2004.

3.6.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Mål

Den bebyggda miljön skall utgöra en god livsmiljö samt medverka till en hållbar utveckling ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv. Vid fysisk planering och samhällsbyggande skall de nationella miljö kvalitetsmålen tillsammans med övriga nationella mål vara vägledande.

Medel för att uppnå målet

Fysisk planering

Hållbar utveckling är det övergripande målet för samhällsbyggandet. Den fysiska planeringen handlar om hur mark och vatten skall användas och hur den byggda miljön skall utformas. En god planering har avgörande betydelse för att det hållbara samhället skall nås. Regeringen har i en skrivelse En svensk strategi för hållbar utveckling (skr. 2003/04:129) betonat att ett hållbart samhälle måste beakta vad miljön och människors hälsa tål och att samhället skall utformas utifrån dessa förutsättningar. Det innebär att insatser måste göras för att försäkra ett långsiktigt skydd av sådana kritiska resurser som utgör basen för en hållbar utveckling. Dessa resurser innefattar naturresurser, människors hälsa, utbildning och kompetens, infrastrukturen och den byggda miljön. Ett viktigt område som lyfts fram i regeringens skrivelse är behovet av en sammanhållen samhällsplanering. Kommunernas, men också länsstyrelsernas, insatser är av stor betydelse för att målen skall nås.

De nationella miljö kvalitetsmålen skall vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggande. En närmare beskrivning av målen finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, politikområde Miljöpolitik.

I det svenska genomförandet av EG-direktivet om miljöbedömningar av planer och program har riksdagen fattat beslut om ändringar i miljöbalken, plan- och bygglagen m.m. (prop. 2003/04:116, bet. 2003/04:MJU21, rskr. 2003/04:235) i syfte att miljö- och hushållningsaspekter behandlas in i ett tidigt skede av planeringsprocessen och på ett systematisk och enhetligt sätt.

Den 1 juli 2003 ändrades reglerna för överklagande av vissa beslut enligt plan- och bygglagen, PBL. Ändringarna var ett led i arbetet med att avlasta regeringen prövningen av förvaltningsärenden. Som huvudregel gäller att överklagade ärenden om marklov, bygglov och rivningslov m.m. numera prövas av de allmänna förvaltningsdomstolarna. Arbetet med att se över reglerna för överklagande av beslut enligt PBL ses över av PBL-kommittén (M 2002:05). Kommittén lämnade i mars 2004 ett delbetänkande, Kortare insatskedja och ökad samordning – Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation (SOU 2004:40).

Kommitténs förslag är för närvarande föremål för remissbehandling.

Boverket redovisade hösten 2003 sitt uppdrag om utbyggnad av storskalig vindkraft i havet, Väner och fjällen. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att i samarbete med kommunerna ta fram planeringsunderlag för etableringar av vindkraftsanläggningar.

Digitalt lagrad information och informationsteknik i samhällsplanerings- samt bygg- och fastighetsförvaltningssektorn får en allt större betydelse och behoven av insatser inom området blir alltmer viktiga. Boverket har under 2003 presenterat sin rapport *Från arbetsverktyg till tjänster till nytta för fler* (jfr dnr M2003/3583/Hm), som beskriver användningen av digitalt lagrad information och informationsteknik inom sektorn samt problem och hinder för användning. Förslagen i rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Hållbar stadsutveckling

EG-kommissionen presenterade i februari ett meddelande (KOM (2004)60/slutligt/), Formulering av en temainriktad strategi för stadsmiljö. Strategin ingår i Europeiska gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram Miljö 2010: Vår framtid – vårt val. Syftet med den temainriktade strategin för stadsmiljö är att förbättra städernas miljö och miljöprestanda, skapa en sund livsmiljö för Europas stadsbor och stärka miljökomponenten i den hållbara utvecklingen i städerna, samtidigt som även ekonomiska och sociala aspekter beaktas. En del i strategin behandlar därför frågor om hållbart byggande. Som ett led i arbetet att sprida kunskap till kommuner, länsstyrelser med flera om denna strategi genomfördes i samarbete med Svenska Kommunförbundet en konferens i slutet av mars 2004 där förslaget diskuterades.

Ett förslag till strategi skall, enligt kommissionen, presenteras under sommaren 2005.

Agenda 21 och Habitat

Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat överlämnade i april 2003 sitt slutbetänkande (SOU 2003:31) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats och förslagen har övervägts i samband med strategin för hållbar utveckling.

I samband med uppföljningsarbetet (inom ramen för FN:s kommission för hållbar utveckling, CSD) av åtagandena från

världstoppmötet i Johannesburg utgör bl.a. bebyggelse, vatten och sanitet övergripande teman som kommer att behandlas under perioden 2004–2005.

Arbetet med Agenda 21 i de svenska kommunerna har tenderat att minska under de senaste åren. Statens Institut för Ekologisk hållbarhet (IEH) övertog under året samordningsansvaret för Agenda 21 från Naturvårdsverket. Institutet genomförde under sommaren 2004 en kartläggning av Agenda 21 och hållbarhetsarbetet i landets kommuner. Resultatet av denna studie kommer att redovisas senare i höst.

Som ett led i arbetet med att öka intresset kring hållbarhetsarbetet i Sverige och Norden genomfördes en nordisk konferens på temat Nordens Agenda, Jordens Agenda. Konferensen finansieras delvis av Nordiska ministerrådet och behandlade bl.a. hur det lokala Agenda 21 och hållbarhetsarbetet kan revitaliseras och vidareutvecklas samt hur det nordiska samarbetet kring dessa frågor kan öka.

Övriga insatser

Överenskommelsen i dialogprojektet Bygga, bo och förvalta för framtiden har under 2003 undertecknats av 28 företag, fyra kommuner, en myndighet och regeringen. Deltagarna i dialogen har definierat ett antal långsiktiga mål som alla har sin utgångspunkt i en vision om att en hållbar bygg- och fastighetssektor kan nå inom en generation. Arbetet med att genomföra åtagandena har påbörjats under 2004. Boverket har fått i uppdrag att samordna, följa, utvärdera samt informera om dialogprojektets arbete och resultat. Verket skall även i samarbete med länsstyrelserna i Skåne, Värmlands, Kalmar och Gävleborgs län inleda och delta i "Det Goda Samtalet om hållbart samhällsbyggande" med Malmö, Karlstad, Kalmar och Hofors kommuner i enlighet med överenskommelsen och åtagandet i projektet.

Inom ramen för verksamhetsgrenen Geotekniska myndighetsuppgifter har *Statens geotekniska institut* (SGI) givit stöd åt kommuner och länsstyrelser samt Räddningsverket. Myndigheten har genomfört seminarier om skred i samtliga län.

Delegationen för ras- och skredfrågor vid SGI har under 2003 utarbetat visioner, uppgifter, samverkansområden och mål för verksamheten. SGI fick under 2003 även samordningsansvaret

för frågor som rör stranderosion. SGI har etablerat ett nätverk med berörda myndigheter samt deltagit i arbetet i EU:s arbetsgrupp för markskydd inom sjätte miljöhandlingsprogrammet. SGI har också påbörjat en inventering av var erosion kan förekomma och var problem kan tänkas uppkomma i Sverige.

Under året har verksamheten inom geotekniken främst inriktats på släntstabilitet, jordförstärkningsteknik samt grundläggningsteknik för byggnader och vägar. Inom miljögeotekniken har inriktningen främst gällt förorenad mark, restproduktanvändning och riskvärdering. Bland annat utvecklas ett beräkningsprogram i syfte att utvärdera förorenad jord. Kunskap förmedlas genom publikationer, kurser och konferenser.

Institutet har vidare bistått myndigheter, kommuner, företag och enskilda med rådgivning i form av utvärderingar, utredningar, kontroll av entreprenadarbeten, riskvärdering och oberoende sakkunnig rådgivning.

Institutet för ekologisk hållbarhet (IEH) har under året fortsatt verka för att förmedla kunskap, forskningsresultat, idéer och erfarenheter för att ekologiskt hållbara lösningar skall tillämpas i samhällsplaneringen och samhällsutvecklingen. IEH fungerar som en mäklare mellan forskare och praktiker. Genom insamling av resultat och information från de lokala investeringsprogrammen besitter IEH en stor databas med kunskap om ekologiska lösningar. Myndigheten har ett omfattande arbete med nätverkande, samordning och informationsförmedling via flera olika fora.

3.6.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

Mål

Byggande och förvaltning av byggnader och anläggningar skall bedrivas med god kvalitet, beaktande av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter samt en effektiv tillämpning av regelverket.

Medel för att uppnå målet

Byggregler och tillsyn

För att nå målen inom bostadspolitiken är det viktigt att byggande och förvaltning bedrivs med god kvalitet och att regelverket inklusive tillsyn och kontroll tillämpas effektivt.

För närvarande arbetar Boverket med en revidering av verkets bygg- och konstruktionsregler (BBR och BKR). Revideringarna avser främst reglerna om energi och inomhusmiljö, säkerhet vid användning samt utformning. En intern handbok med riktlinjer för de juridiska ramarna, aspekterna livslängd, verifierbarhet, EU-harmonisering, miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt användaranpassning har utarbetats och ligger till grund för översynen. Boverket har även låtit genomföra undersökningar om hur olika målgrupper uppfattar vissa avsnitt av BBR och några referensgrupper har bildats.

Med anledning av de ändringar som har gjorts i plan- och bygglagstiftningen för att öka tillgängligheten har Boverket givits rätt att utfärda föreskrifter om den närmare tillämpningen av lagstiftningen.

Boverkets föreskrifter BFS 2003:19 HIN 1 om förbättrad tillgänglighet trädde i kraft den 1 december 2003. I augusti 2004 beslutade Boverket ytterligare föreskrifter på området. Boverkets föreskrifter med krav på att allmänna platser och andra anläggningar än byggnader skall göras mer användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga trädde i kraft den 1 oktober 2004. Föreskrifterna skall gälla vid nyanläggning.

När det gäller uppsikt och tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen har Boverket tagit initiativ till att länsstyrelserna skall arbeta med att strukturera och tematisera sin tillsyn över byggnadsväsendet. Länsstyrelserna har visat ett positivt intresse för frågan.

Boverket skall redovisa en analys och sammanställning av erfarenheter och insatser när det gäller tillämpning av regelverket samt verkets tillsyn över kommunerna till regeringen den 30 oktober 2004.

Konsumentskyddet för småhusbyggande har stärkts genom de nya reglerna om byggfelsförsäkring och färdigställandeskydd, som riksdagen antog i maj i år (prop. 2003/04:45, bet. 2003/04:LU25, rskr. 2003/04:240). Enligt de nya reglerna krävs att det alltid finns en

byggförsäkring och ett färdigställandeskydd när ett småhus byggs.

I huvudsak innebär det att regelverket kring småhusentreprenader blir tvingande till konsumentens förmån och att bestämmelser om besiktning och näringsidkares felansvar, som för närvarande finns i branschens standardavtal, tas in i konsumenttjänstlagen. Bestämmelser om felansvar tas delvis in i konsumentköplagen och avser då köp av husbyggsatser. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2005.

Övriga insatser

Under 2003 har Boverket fått regeringens uppdrag att inrätta och driva ett sekretariat för dialogprojektet Bygga-bo och Förvalta för framtiden. Ett av regeringens åtaganden inom ramen för projektet är att genomföra ett kompetensutvecklingsprogram för bygg- och fastighetssektorn. Boverket har fått i uppdrag att under perioden 2004–2006 genomföra programmet i samråd med styrgruppen för dialogprojektet och Statens energimyndighet.

Boverket har tagit fram en handbok för termiska beräkningar enligt europastandard. Verket har även tagit fram rapporten Utformning av bostäder, en studie om boende och bostäder för små hushåll samt kunskapsöversikten Skydda ditt hus från fuktskador (Boverket, november 2003).

Aktuella utredningar och uppdrag

PBL-kommittén

Regeringen tillkallade i juni 2002 en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska se över plan- och bygglagstiftningen samt lämna förslag till de lagändringar som behövs (dir. 2002:97). Kommitténs förslag skall tillgodose kraven på främjande av en långsiktigt hållbar utveckling. I uppgiften ingår att lämna förslag till en samordning mellan bestämmelserna i plan- och bygglagen (1987:10, PBL) och miljöbalken m.fl. lagar. Kommittén skall också behandla frågor om regional samverkan, översiktlig planering, detaljplaner m.m., kvalitet och hållbarhet i byggande och förvaltning, kopplingen mellan PBL och lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (BVL), beslutsprocessen inklusive instansordningen samt sanktioner.

Vid sidan av de övergripande målen om hållbar utveckling skall kommittén särskilt beakta behovet av att förbättra förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande. PBL-kommittén överlämnade den 15 april 2004 delbetänkandet Kortare instanskedja och ökad samordning - Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation, (SOU 2004:40).

Byggnadsmiljöutredningen

Regeringen tillsatte i februari 2004 utredningen om frågor om fukt, mögel och buller i byggnader m.m. (M 2004:01). Utredningen skall föreslå delmål inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt åtgärdsförslag för hur målen skall nås. Utredningen skall vidare redovisa i vad mån syftet med den obligatoriska ventilationskontrollen har uppnåtts och föreslå de förändringar som i övrigt bedöms lämpliga.

I sin första redovisning konstaterar utredningen att kunskapen om såväl omfattningen som utvecklingen av fukt- och mögelskador är bristfällig. Utredningen föreslår en handlingsplan i tre steg för att uppnå en bättre kunskap på området innan förslag till nya delmål och åtgärdsförslag tas fram. Remissbehandling pågår. Vidare skall utredningen föreslå en organisation och arbetsätt för en permanent expertgrupp med uppgift att samla in, analysera och föra ut information om fel och skador i byggnader och anläggningar samt lämna förslag till åtgärder. Slutredovisning skall ske den 1 juni 2005.

Byggnadsdeklarationsutredningen

Utredningen om byggnadsdeklarationer, byggnadsregister m.m. (M 2002:06) redovisade ett delbetänkande (SOU 2004:78) den 1 juli 2004. Betänkandet behandlar frågor om ändamål och utformning av en obligatorisk byggnadsdeklaration med uppgifter om radon, ventilation och energianvändning. Remissbehandling pågår. I ett slutbetänkande vid kommande årsskifte skall utredningen redovisa en utvärdering av om lagen om byggförsäkring fungerat på avsett sätt. Lagens syfte och de försäkringar som lagen kräver är att skydda de boende mot ohälsa på grund av byggfel. Vidare skall utredaren överväga om kravet på byggförsäkring bör utvidgas till andra byggnader än bostadshus, t.ex. skolor och förskolor.

3.6.4 Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet

Mål

En ändamålsenlig fastighetsindelning och en effektiv försörjning med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation skall tillgodose samhällets behov och bidra till en effektiv och långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten.

Medel för att uppnå målet

En väl fungerande fastighetsbildningsverksamhet utgör tillsammans med geografisk information och fastighetsinformation en viktig del av samhällets grundläggande infrastruktur.

Under året har en fortsatt teknik- och metodutveckling skett hos Lantmäteriverket för att sänka tider och kostnader i förrättningsverksamheten. Anpassningar görs för att ta i bruk ett nytt karthanteringssystem, ArcCadastre, i förrättningsverksamheten. Detta kommer att underlätta arbetsprocessen och ge ökad effektivitet. Digitaliseringen av de omfattande förrättningsarkiven kommer på motsvarande sätt att ge märkbara tidsbesparingar. Det är också viktigt att utveckla lagstiftningen, så att denna återspeglar de faktiska samhällsbehoven. Riksdagen har bl.a. beslutat om ändringar i fastighetsbildningslagen som möjliggör tredimensionell fastighetsbildning, dvs. en avgränsning av fastigheter inte bara i markplanet utan även i höjd- och djupled. Lantmäteriverket har arbetat med såväl lagstiftning som information och utbildning inför den nya lagens ikraftträdande. Dessutom har arbetet med bl.a. ändringar i anläggningslagen och ledningsrättslagen drivits vidare, för att nya behov skall kunna tillgodoses.

Inom informationsförsörjningen är uppbyggnadsarbetet inom ramen för den av statsmakterna beslutade nioåriga, långsiktiga planen i stort sett färdigt, och den första versionen av den digitala Sverigekartan tillgänglig. Under året har ett nytt samverkansavtal med Svenska Kommunförbundet förhandlats fram, vilket är viktigt eftersom kommunernas insatser i informations-

utvecklingen ökar i betydelse. Under året har avtal slutits med i stort sett alla resterande kommuner rörande registrering av byggnader och adresser. Härigenom har en fungerande a jourhållning säkerställts.

Samverkan med andra statliga myndigheter ökar. Naturvårdsverkets ansvar för naturvårdsfrågor och behov av bl.a. geografisk information har resulterat i ett nära samarbete kring informationsutbyte och systemutveckling. Ett omfattande arbete har också lagts ned för att åstadkomma ett samverkansavtal med länsstyrelserna.

För att underlätta användningen av Lantmäteriverkets grundläggande information planeras en övergång till objektorienterad information och nya lagringsmiljöer. Ett omfattande modelleringsarbete i samverkan med andra intressenter har bedrivits för att åstadkomma fungerande modeller inför övergången.

Användningen av den geografiska informationen och fastighetsinformationen har ökat. För att åstadkomma en fortsatt ökad användning utvecklas nya produkter och tillämpningar. Positioneringstjänster efterfrågas i olika sammanhang och förutspås bli en viktig del av tjänsteutbudet i 3G-näten. Lantmäteriverket bedriver fortgående utveckling av nya produkter inom området. Exempelvis har en karttjänst för handdatorer utvecklats vilket innebär ett helt nytt sätt att tillhandahålla geografisk information. Insatser görs också för att öka användningen av geografisk information i samhällssektorer där detta tidigare har varit begränsat, t.ex. omvårdnadssektorn.

Genom att tillhandahålla allt fler informationstjänster via Internet underlättas användningen. Exempelvis ger tillgängliggörandet av historiskt material på Internet helt nya möjligheter för professionella användare inom främst kulturvården att göra olika analyser och bearbetningar.

I juli 2004 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till direktiv om upprättande av en infrastruktur för geografisk information i gemenskapen (INSPIRE). Genom det föreslagna direktivet skapas en rättslig ram för upprättande och drift av en infrastruktur för geografisk information i Europa som kan användas för att utforma, genomföra, övervaka och utvärdera gemenskapspolitik på alla nivåer och för att ge information till allmänheten.

INSPIRE är inriktat på miljöpolitik, men kan också användas inom eller utvidgas till andra sektorer såsom jordbruk, transport och energi. Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

3.6.5 Insatser utanför politikområdet

ROT-avdragen

I samband med den ekonomiska vårpropositionen föreslog regeringen att det av arbetsmarknadspolitiska skäl skulle införas ett tillfälligt avdrag för vissa utgifter (arbetskraftskostnader) i samband med reparation, om- och tillbyggnad av bostadshus liknande det som fanns under 1990-talet. – En sådan åtgärd ökar underhållet i bostadsbeståndet. Regeringen har också lagt fram en proposition med denna innebörd, Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus (prop. 2003/04:163). Förslaget omfattar byggnadsarbeten som genomförs under perioden 15 april 2004– 30 juni 2005.

Storstadspolitik

Inom ramen för den nationella storstadspolitiken betonas den bostadspolitiska målsättningen om trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar liksom boende- och bebyggelsemiljöns bidrag till jämlika och värdiga levnadsförhållanden som särskilt främjar en god uppväxt för barn och ungdomar.

Under hösten 2003 tillsatte regeringen en utredning som antog namnet Utvärdering av de lokala utvecklingsavtalen (dir 2003:136). Utredningen lämnade delbetänkandet Allt ljus på storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal (SOU 2004:79) med förslag om inrättande av ett institut med en tvärpolitisk och tvärspektoriell inriktning på utvärdering av urban politik. Utredningens slutbetänkande avses att lämnas i mars 2005. (se vidare Storstadspolitik under utgiftsområde 8, avsnitt 4).

Fastighetsskatt

Den 1 december 2001 infördes en begränsningsregel för fastighetsskatt i syfte att minska belastningen på ekonomiskt svaga hushåll med lång innehavstid. Reglerna tillämpades första gången vid 2002 års taxering. Dessa regler kompletterades genom att en likartad begränsningsregel för förmögenhetsskatten

infördes den 1 april 2004 och med tillämpning från och med 2004 års taxering.

Egendomsskattekommittén har haft i uppdrag att se över reglerna om fastighetsskatt på småhus m.m., förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt. I sitt första delbetänkande (SOU 2003:3) föreslog kommittén dels en ny dämpningsregel för fastighetsskatten och dels slopande av arvsskatten för makar och sambor (prop. 2003/04:19, bet. 2003/04:SkU11, rskr. 2003/04:119 och prop. 2003/04:15, bet. 2003/04:SkU7, rskr. 2003/04:116). Båda förslagen har lett till lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2004.

I sitt slutbetänkande (SOU 2004:66) har Egendomsstattekommittén bl.a. föreslagit att tillgångar och skulder i fortsättningen bör värderas till 50 procent av taxeringsvärdet vid förmögenhetsbeskattningen. Det innebär bl.a. att värderingen av småhus sänks till 37,5 procent av marknadsvärdet. Betänkandet har remissbehandlats och är föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Bostadsförsörjning för ungdomar

Regeringen har i den Ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2) gjort bedömningen:

- att en nationell bostadssamordnare bör utses med uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden,
- att Boverkets Byggekostnadsforum bör inom ramen för sitt nuvarande uppdrag när det gäller bidrag till pilotprojekt, i högre grad beakta behovet att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda för och anpassade till de behov och krav som unga har, och
- att särskilda åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden bör vidtas. Som ett första steg bör ungdomars förutsättningar att förvärva eller hyra en egen bostad ses över.

Standardisering – CE-märkning

Förutsättningarna för att öka handeln med byggprodukter inom EU förbättras successivt genom att antalet harmoniserade tekniska specifikationer ökar. Tekniska specifikationer enligt byggproduktdirektivet är en förutsättning

för CE-märkning och för att direktivet skall kunna tillämpas. Medlemsländerna förutsätts enligt olika varudirektiv utföra marknadskontroll för att säkra att olika produkter, bl.a. byggprodukter, hissar, linbanor, skidliftar och värmepannor uppfyller särskilda krav i EG-direktiv m.m. Frågor rörande marknadskontroll, organisation, finansiering m.m. har varit föremål för utredning. Marknadskontrollutredningens betänkande Tillsyn för säkra varor och öppna marknader (SOU 2004:57) överlämnades den 15 juni 2004 och remissbehandlas för närvarande.

Miljöpolitik

Regeringen har i skrivelsen En samlad naturvårdspolitik (skr. 2001/02:173) redovisat frågor bl.a. om kommunal naturvård och tätortsnära natur som särskilt viktiga. I skrivelsen konstateras att naturvärden, friluftslivet och kulturmiljövärden i vissa sammanhang har svårt att hävda sina intressen mot andra motstående intressen och att den tätortsnära naturens ställning därför bör stärkas. Den fysiska planeringen är ett viktigt instrument i detta arbete. Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län har i enlighet med ett regeringsuppdrag i november 2003 redovisat var sitt program för hur de mest värdefulla tätortsnära områdena för friluftsliv och naturvård kan ges varaktigt skydd och förvaltning. De tre länsstyrelserna har fått regeringens uppdrag att påbörja genomförandet av programmen med sikte på att de, så långt som det är möjligt, skall vara genomförda inom en femårsperiod. Under en treårsperiod med början 2004 finns det vidare förutsättningar för kommuner att ansöka om statsbidrag till kommunala och lokala naturvårdsprojekt. Satsningen omfattar totalt 300 miljoner kronor och syftar till att stimulera lokal och kommunal naturvård.

Flera av de största miljöproblemen i våra städer och tätorter förorsakas av biltrafiken. En stor andel av tätorternas bostadsbestånd belastas med högre ljudnivåer än de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom. Att komma till rätta med bullersituationen i bostadsområden och tätorter är en av de viktigaste frågorna för att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Boverket har fått i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen, berörda trafikverk, Naturvårdsverket och Svenska Kommunförbundet utarbeta ett fördjupat underlag för

tillämpning av riktvärdena för buller från väg- och järnvägstrafik. Syftet är att ge vägledning till bl.a. kommunerna när det gäller att belysa vilka faktorer som skall beaktas och hur olika intressen skall vägas mot varandra i samband med planering för kompletterande bostadsbebyggelse i städernas centrala delar (se även under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, avsnitt 3.6.15 God bebyggd miljö).

Regeringen föreslog i 2004 års ekonomiska vårproposition (prop.2003/04:100) att ett särskilt investeringsstöd bör inrättas för att främja utbyggnaden av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Förslaget behandlas i volym 1 i denna proposition. Stödet avses gälla från den 1 januari 2005 och tillgodogörs fastighetsägaren genom kreditering på skattekonto. Förslaget behandlas i volym 1. Boverket och länsstyrelserna kommer enligt förslaget att administrera stödet och tillföras särskilda resurser för ändamålet (se vidare Budgetförslag 31:1 *Boverket* och 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*).

Energipolitik

Regeringen tillsatte under november 2003 en utredning (dir. 2003:139) som senast den 1 november 2004 skall lämna förslag till hur EG-direktivet om byggnaders energiprestanda (2002/91/EG) skall genomföras i Sverige. Direktivet skall vara infört i nationell lagstiftning senast den 4 januari 2006 (se vidare under utgiftsområde 21 Energi).

Fjärrvärmens står i dag för drygt 40 procent av det totala uppvärmningsbehovet för bostäder och lokaler i Sverige. En översyn av fjärrvärmens konkurrenssituation på värmemarknaden sker av en statlig utredning (dir. 2002:160). Slutredovisning skall ske senast den 31 mars 2005. Utredaren skall bl.a. undersöka om det är möjligt att öppna fjärrvärmenäten för konkurrens, så kallat tredjepartstillträde.

Den 1 april 2004 trädde lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande åtgärder i permanentbostäder i kraft. De åtgärder som kan ge skattereduktion är installation av energieffektiva fönster (gäller befintliga småhus) och installation av biobränsleldat uppvärmningssystem (gäller nyproducerat småhus). Installationen skall ha påbörjats tidigast den 1 januari 2004 och avslutats senast den 31 december 2006.

I 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) gjorde regeringen med hänvisning

till de energi- och miljöpolitiska målen bedömningen att en särskild investeringsstimulans för energibesparande åtgärder och konvertering till förnybar energi i offentliga lokaler bör införas för perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006. Förslaget behandlas i volym 1 i denna proposition. Boverket, Statens energimyndighet och länsstyrelserna kommer enligt förslaget att administrera stödet och tillföras särskilda resurser för ändamålet (se vidare under utgiftsområde 21 *Energi*).

Totalförsvaret samt skydd och beredskap

Lantmäteriverket har förpliktelser inom samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information (politikområdena Totalförsvaret samt Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar). Målet är att samhällets grundläggande behov av geografisk information och fastighetsinformation skall kunna upprätthållas även vid allvarliga kriser i fred eller vid ett väpnat angrepp. Under året har samverkan varit omfattande med andra myndigheter inom sektorn samt med övriga totalförsvarsmyndigheter.

Försvarsmaktslantmätarna som ger stöd till Försvarsmakten omfattar nu 30 personer spridda i landet. Förberedelser för stöd till EU:s civila krishanteringsstyrka har påbörjats. En målmedveten satsning på att öka kompetensen vad avser stöd till det civila samhället under svåra påfrestningar har fortsatt.

Näringspolitik

På regeringens uppdrag har en särskilt utsedd förhandlare (jfr dnr N2002/11729/ESB) fört överläggningar med företrädare för skogsnäringen och delar av byggsektorn för att främja en ökad användning av trä i byggandet. I direktiven till uppdraget framgår bl.a. att staten via nationella regler förhindrat utvecklingen av träprodukter inom ett antal olika marknadssegment i byggandet. Regeringens uppdrag föregicks av riksdagens tillkännagivande (bet. 2001/02:NU12, rskr. 2001/02:231) angående behov av ett nationellt program för ökad träanvändning.

Förhandlaren överlämnade den 20 januari 2004 resultatet av sitt uppdrag i rapporten *Mer trä i byggandet – Underlag för en nationell strategi för att främja användning av trä i byggandet* (Ds 2004:1). Där föreslås åtgärder i det korta perspektivet 2004–2006 och åtgärder

på medellång och lång sikt. På kort sikt föreslås bl.a. att en samordnarfunktion inom träbyggområdet inrättas, att fortbildnings- och informationskampanjer genomförs liksom att demonstrationsprojekt tas fram.

Utredarens förslag har remissbehandlats och de olika delar som staten förslås ansvara för bereds vidare inom Regeringskansliet. Hittills har regeringen i enlighet med strategin tagit beslut om åtgärder som syftar till att främja export av förädlade träprodukter, via stöd till ett projekt som Invest in Sweden Agency (ISA) genomför med inriktning på bl.a. export av småhus.

3.7 Resultat och analys

3.7.1 Verksamhetsområde Bostadsförsörjning

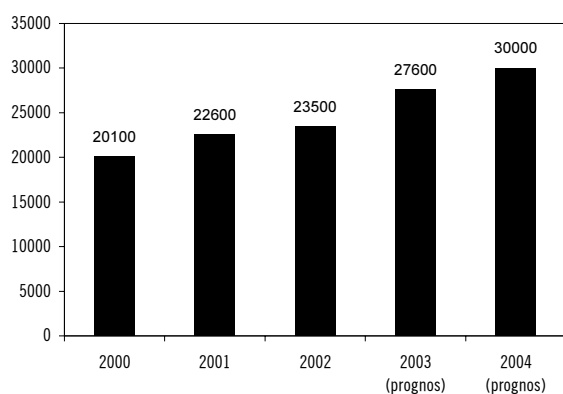
Resultat

Bostadsbyggandet

Statistiska Centralbyrån (SCB) bedömer att det under 2003 påbörjades ca 23 100 bostäder genom nybyggnad. Detta innebär att antalet påbörjade lägenheter i nyproduktion blev fler än vad som antogs i prognosen i budgetpropositionen för 2004.

Antalet påbörjade lägenheter i samband med ombyggnad var enligt Boverket uppskattningsvis 24 500, vilket är väsentligt högre än vad som antogs i prognosen i budgetpropositionen för 2004. Av dessa påbörjade ombyggda bostäder var uppskattningsvis 4 500 bostäder nytillskott genom bl.a. omvandling av lokaler. Totalt sett var alltså nytillskottet uppskattningsvis 27 600 bostäder under 2003. Boverket bedömer i sin senaste byggprognos¹ från september månad i år att nytillskottet blir 30 000 bostäder under 2004.

¹ Denna prognos är något högre än Boverkets prognos från april, vilken ligger till grund för räntebidragsberäkningarna tabell 3.6 avsnitt 3.10.2. Den nya prognosen har inte kunnat beaktas i räntebidragsberäkningarna då alla anslagsprognoser i budgetpropositionen läses i augusti 2004.

Diagram 3.1 Nytillskott av bostäder 2000–2004, påbörjade bostäder genom nybyggnad och ombyggnad

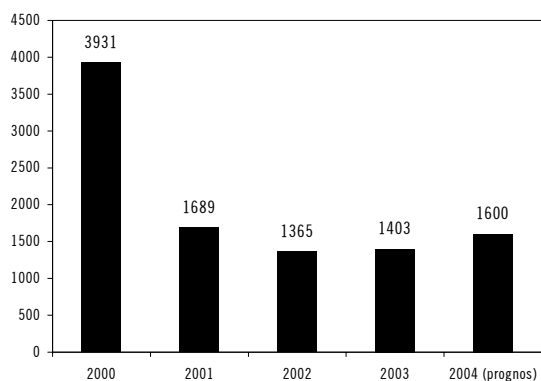
Källa: Statistiska centralbyrån och Boverket

Räntebidrag

Budgetåret 2003 anvisades 1 472 miljoner kronor i statsbudgeten för anslaget räntebidrag. Utgifterna under 2003 var ca 69 miljoner kronor lägre än anslaget. Även innevarande budgetår beräknas utgifterna bli lägre än det anvisade beloppet.

De mest betydelsefulla faktorerna för det statsfinansiella utfallet på anslaget är räntenivån och byggvolymen. Byggvolymen påverkas i sin tur av flera faktorer, t.ex. ränteläge, utvecklingen av hushållens disponibla inkomster och arbetslöshetens storlek. Utgifternas utveckling är således i hög grad beroende av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort.

Utgifterna för räntebidrag nådde sin lägsta nivå under 2002 då de gamla räntebidragsärendena fasats ut. Utgifterna för räntebidrag ökade återigen under 2003 och kommer att fortsätta öka i takt med att stocken av nya räntebidragsärenden växer.

Diagram 3.2 Utbetalningar av räntebidrag i miljoner kronor, åren 2000–2004

Källa: Boverket

Investeringsbidrag och Investeringsstimulans

Ett tillfälligt investeringsbidrag om 2,5 miljarder kronor infördes 2001 för byggande av hyresbostäder i områden med bostadsbrist. Investeringsbidraget upphör 2006 (se även avsnitt 3.6.1).

Under 2003 infördes en särskild investeringsstimulans för anordnande av mindre hyresbostäder i tillväxtområden. Den gäller också fram t.o.m. 2006. Investeringsstimulans och investeringsbidrag kan kombineras men då reduceras investeringsbidraget på visst sätt. Vid utgången av juli 2004 har investeringsbidrag och/eller investeringsstimulans beviljats för nyproduktion av ca 11 700 bostäder. Investeringsstimulansen för bostadsbyggande ersatte det tidigare investeringsbidraget för studentbostäder som infördes 2000. Vid utgången av juli 2004 har ca 14 800 studentbostäder beviljats investeringsstimulans eller det tidigare investeringsbidraget.

Kreditgarantier

Under 2003 präglades verksamheten vid Statens bostadskreditnämnd (BKN) av få nytecknade garantier, minskande garantistockar och en fortsatt minskning av inkommande skadeärenden. Den samlade garantistocken uppgick vid utgången av 2003 till ca 8 100 garantier med ett garanterat belopp om 10 775 miljoner kronor, vilket innebär en minskning under året med 2 037 miljoner kronor.

Äldre garantier

Inom Äldre garantier minskade det garanterade beloppet med 1 577 miljoner kronor till 7 664 miljoner kronor, framför allt pga. uppsagda garantier. Under året beslutades om ersättning för 61 garantier med ett sammanlagt ersättningsbelopp om 132 miljoner kronor, vilket är en minskning med 8 miljoner kronor jämfört med 2002. Ackumulerade ersättningar för äldre garantier uppgår t.o.m. 2003 till 8 768 miljoner kronor. Det låga ränteläget är den viktigaste förklaringen till de minskande ersättningsnivåerna.

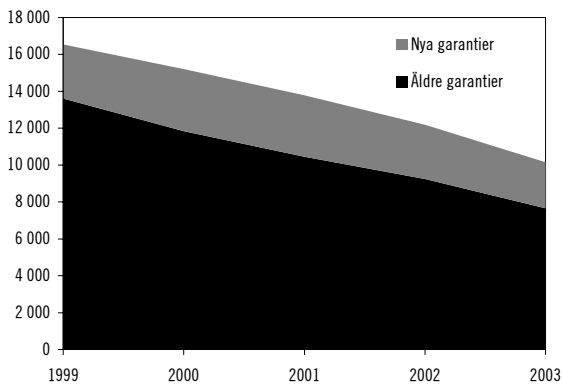
Äldre garantier finansieras genom både avgifter och anslag. Intäkterna under verksamhetsåret uppgick till 176 miljoner kronor inklusive anslag och kostnaderna till 157 miljoner kronor. Garantireserven uppgick vid årets slut till 1 185 miljoner kronor.

Nya garantier

Även inom Nya garantier minskade det garanterade beloppet, i detta fall med 450 miljoner kronor till 2 491 miljoner kronor. Minskningen beror dels på att nytecknandet av garantier fortsatt att minska, dels på att det uppsagda garantibeloppet ökar. Under året har ingen ersättning för skador lämnats. Ackumulerat t.o.m. utgången av 2003 har ersättning lämnats med 536 000 kronor.

Nya garantier finansieras genom avgifter. Samlade intäkter var 16,4 miljoner kronor, och samlade kostnader 2,6 miljoner kronor. Garantireserven ökade under året med 13,9 miljoner kronor till 85,9 miljoner kronor. Den låga efterfrågan på BKN:s garantier beror till stor del på att de tidigare reglerna för kreditgarantins storlek och förmånsrättsläge medfört att kreditgarantier varit ointressanta för starka låntagare och i tillväxtregioner. Med de nya regler som infördes den 15 april i år bör BKN:s förutsättningar att aktivt bidra till bostadsbyggandet förbättras väsentligt och efterfrågan på garantier förväntas öka.

Diagram 3.3 Den totala garantistocken i miljoner kronor för om- och nybyggnad av bostäder fördelat på Äldre garantier och Nya garantier

Källa: Statens bostadskreditnämnd

Övriga garantier

Inga nya kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden tillkom under 2003. Garantistocken uppgick vid utgången av 2003 till ca 620 miljoner kronor, och garantireserven till 138 miljoner kronor. Inga övriga garantier har utfärdats. Kooperativa hyresrättsföreningar är en ny upplåtelseform och förhållandevis få föreningar har hittills bildats, vilket delvis förklarar det låga intresset för dessa kreditgarantier. För övriga garantier är BKN beroende av Statens bostadsnämnds verksamhet,

och de avtal om statligt stöd för omstrukturering av kommunala bostadsföretaget som Statens bostadsnämnd träffar med kommunerna. Kreditgarantier har hittills bara i begränsad utsträckning utgjort ett inslag i dessa avtal.

Statens bostadsnämnd

Statens bostadsnämnd (SBN) skall kontinuerligt följa upp de avtal om statligt stöd till omstrukturering som träffas med kommunerna, både vad gäller SBN:s egna avtal och de avtal som träffats av föregångaren Bostadsdelegationen. Bostadsdelegationen träffade avtal med totalt 40 kommuner. Av dessa 38 avsåg omstrukturering av det kommunala bostadsföretaget i syfte att uppnå långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för företaget och inkluderar typiskt sett åtgärder för att anpassa utbudet av bostäder till den långsiktiga efterfrågan genom avveckling av överflödiga bostäder och lösen av motsvarande lån. Enligt avtalen skall sammanlagt drygt 11 000 lägenheter avvecklas eller utvecklas för annan användning.

Enligt SBN:s genomgång har de överenskomna åtgärderna överlag bidragit till att förbättra bolagens ekonomiska situation. Vakanserna har i de flesta fall minskat, skuldsättningsgraden sjunkit och de ekonomiska resultaten förbättrats. Genomgången tyder på att de nivåer på rekonstruktioner som beräknats av Bostadsdelegationen och legat till grund för avtalen i de flesta fall varit tillräckliga. I ett antal fall har dock befolkningsutvecklingen visat sig bli avsevärt sämre än man hade anledning att utgå från vid avtalstillfället, vilket medfört fortsatta vakansproblem. I några fall har dessa kommuner ansökt om ytterligare statligt stöd för omstrukturering hos SBN.

Avvecklingen av lägenheter följer i stort den överenskomna takten. Merparten, drygt 60 procent, av de aktuella lägenheterna har rivits. 8 procent ligger i malpåse och 9 procent återstår att av- eller utveckla enligt avtalen. Resterande lägenheter har sålts eller utvecklats för annan användning. Anledningen till att alla lägenheter ännu inte är avvecklade är dels att avtalen löper över flera år vilket innebär att ett antal avtal har 2004 som sista avvecklingsår, dels att kommunerna i några fall ligger efter med avvecklingen.

Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministration
Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministrationen omfattar främst att ta ställning till ansökningar om subventioner till bostadsbyggande. Länsstyrelserna utför även vissa uppgifter enligt lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag. Det gäller frågor som godkännande av allmännyttigt bostadsföretag, återkallelse av godkännande samt tillståndsprövning av överlåtelse av fast egendom samt aktier och andelar i kommunala bostadsföretag.

Länsstyrelserna spelar även en viktig roll regionalt när det gäller bostadsförsörjningen, genom att utgöra ett stöd för kommunerna och genom att initiera och delta i olika projekt och nätverk. Det årligen återkommande arbetet med återkoppling av resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät utgör ett centralt moment.

Byggkostnadsforum

Regeringen har uppdragit åt Boverket att i samråd med Naturvårdsverket utvärdera verksamheten vid Byggkostnadsforum (BKF). Utvärderingen har skett med både interna och externa uppdrag. Rapporten som lades fram från de fristående revisorerna i juni 2004 pekar bland annat på att BKF varit förhållandevis aktiv i sin verksamhet. BKF:s pilotprojekt har bidragit till att en del mycket intressanta projekt startat och att ny kunskap har kommit fram. Även om ett flertal av projekten hade kommit igång utan stöd från BKF, har utformningen av dessa påverkats under beredningsfasen och dess resultat kommit att spridas bättre än vad som annars hade varit fallet. Genom en aktiv informationsspridning har BKF påtagligt lyckats rikta media och i den allmänna debatten mot frågorna. Revisorerna anser att BKF är på väg att nå en stor del av de mål som angetts för verksamheten.

Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Boverket har uppdragits att i samråd med Naturvårdsverket utvärdera bidragsgivningen till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet (s.k. EKO-bidrag). Uppdraget innefattade en analys av möjligheterna att vid nybyggnad utforma villkor för att minska belastningen på miljön såsom att minska eller effektivisera användningen av energi och andra naturresurser, öka möjligheten till återbruk, återanvändning och återvinning, minska totala

mängden avfall eller minska totala mängden avloppsvatten samt konsekvenserna av detta i förhållande till regeringens övriga mål inom bostadspolitik.

Rapporten konstaterar att det är ännu för tidigt att analysera effekterna av de åtgärder till vilka bidrag medgivits. Boverket föreslår att utvärderingen till denna del får anstå åtminstone till utgången av 2006. Boverket anser att det ännu är för tidigt att avrapportera uppdraget att analysera möjligheterna att vid nybyggnad utforma villkor för att minska belastningen på miljön samt konsekvenserna av detta i förhållande till regeringens övriga mål inom bostadspolitik. Inom myndighetens sakenheter pågår f.n. ett omfattande arbete att se över Boverkets byggregler (BBR) och Boverkets konstruktionsregler (BKR). Erfarenheterna från EKO-bidragsgivningar kan därvid tillföra värdefull kunskap om hur gällande regler tillämpas och hur regelverket bör utvecklas för att bli ett effektivt verktyg för att höja kvaliteten i det byggda. Analysarbetet bör samordnas med det pågående översynsarbetet och avrapporteras då detta arbete avslutats.

Analys och slutsatser

Bostadsmarknadsläget

I bostadsbeståndet finns drygt 4,3 miljoner permanentbostäder. Uppgiften baseras på en uppräknings av Folk- och bostadsräkningen 1990 med senare års bostadsproduktion. Antalet motsvarar ca 480 bostäder per tusen invånare, vilket innebär att hushållsstorleken är drygt två personer per hushåll. Trenden är att hushållsstorleken i Sverige, liksom i övriga Europa, minskar.

Sverige har ett relativt modernt bostadsbestånd och endast några procent av bostäderna saknar modern utrustningsstandard. Under det senaste decenniet har dock underhållet legat på en något lägre nivå än vad som är motiverat av tekniska skäl och åldersskäl, varför Boverket anser att en växande del av beståndet är moget för underhåll.

Bostadsbyggandet har ökat successivt från och med 1999 och under 2003 var ökningen i antalet påbörjade bostäder markant jämfört med föregående år.

Resultatet från Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2004, som är en sammanställning av

kommunernas egna bedömningar, ger stöd åt Boverkets analys. Kommunernas bedömning i enkäten indikerar att antalet påbörjade bostäder genom nybyggnad under 2004 och 2005 blir 24 700 respektive 29 000. Till detta kommer nytillskott genom ombyggnad. Under de senaste åren har regeringen gjort ett antal insatser för att stimulera bostadsbyggandet i landet i form av exempelvis tillfälliga investeringsbidrag och ändrade kreditgarantiregler. Samtidigt har byggvolymen ökat de senaste åren men den har fortfarande inte nått upp till de nivåer som krävs för att möta bostadsefterfrågan i tillväxtregionerna. Flera av de nuvarande stödåtgärderna är tidsbegränsade och upphör vid utgången av 2006. Regeringen har därför tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att lämna förslag till statens roll i ett nytt system (se avsnitt 3.6.1).

Bostadsmarknadsläget varierar dock kraftigt mellan olika regioner i landet. Resultaten från bostadsmarknadsenkäten 2004 pekar på att bostadsbristen fortsätter att breda ut sig i storstadsregionerna men även utanför de stora tillväxtregionerna. Av Sveriges befolkning bor drygt 60 procent i dag i någon av de 109 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Det vanligaste är att det råder brist på små- och medelstora hyresbostäder men ofta saknas även ett tillräckligt utbud av andra boendeformer.

Ungdomars bostadsproblem beror främst på brist på bostäder och då särskilt billiga bostäder. Många ungdomar har också svårigheter att klara boendekostnaderna. Den investeringsstimulans som infördes 2003 och som är riktad mot byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder med rimliga hyror, inriktas på sådana bostäder som också ungdomar kan efterfråga. I Den ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2) bedömer regeringen att ungdomars förutsättningar att skaffa eget boende bör utredas vidare (se avsnitt 3.6.5).

I många av landets kommuner är situationen den omvända med ett överskott av bostäder. Antalet outhyrda lägenheter minskar dock kontinuerligt till följd av bl.a. rivningar och försäljning. I bostadsmarknadsenkäten 2004 uppgav en tredjedel av landets kommuner att de har bostadsöverskott.

Statens bostadsnämnds insatser för att stödja kommunernas arbete med omstrukturering av kommunala bostadsföretag har bidragit till att minska obalanserna på bostadsmarknaden på orter med vikande befolkningsunderlag. De

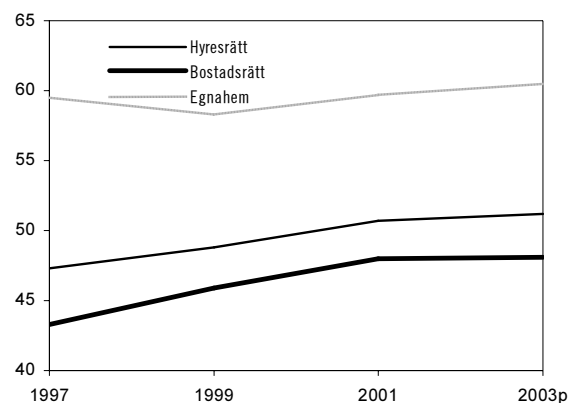
regionala skillnaderna på bostadsmarknaden är betydande och förväntas bestå. Det statliga bolaget Statens Bostadsomvandling AB (SBO) som är ett komplement till Statens bostadsnämnd, arbetar aktivt för att stödja det fortsatta omstrukturingsarbetet.

Hushållens boendeutgifter

Med boendeutgifter avses hushållens löpande utgifter, dvs. det är fråga om ett likviditetsperspektiv. I detta sammanhang är det viktigt att också beakta hushållens totala ekonomiska situation och hur denna utvecklats, inte minst vilket konsumtionsutrymme som återstår efter att boendet är betalt.

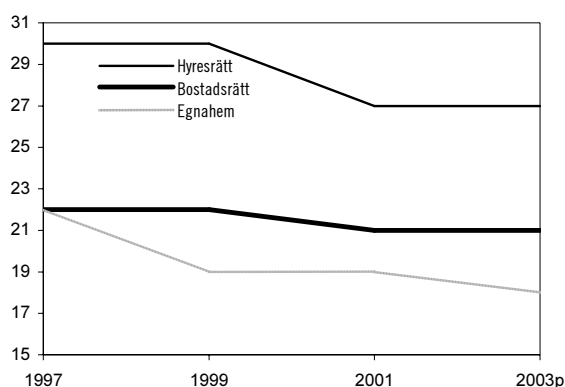
Enligt en rapport från Boverket, baserad på Statistiska centralbyråns undersökning Hushållens ekonomi (HEK) beräknas den genomsnittliga årliga boendeutgiften 2003 uppgå till 53 100 kronor, en liten minskning jämfört med året innan, men en ökning med 2 200 kronor (183 kr/månad) eller 4,3 procent sedan 1999. Enligt Boverkets prognos var boendeutgifterna 2003 i genomsnitt högst för boende i egnahem (60 500 kronor). Därefter kommer hushåll boende i hyresrätt (51 200 kronor) medan hushåll i bostadsrätt i genomsnitt beräknas ha haft lägst boendeutgift (48 100 kronor). Skillnaderna i boendeutgift är dock större mellan hushåll inom respektive upplåtelseform än skillnaderna mellan hushåll i olika upplåtelseformer².

Diagram 3.4 Boendeutgiften i tusentals kronor fördelat på upplåtelseform

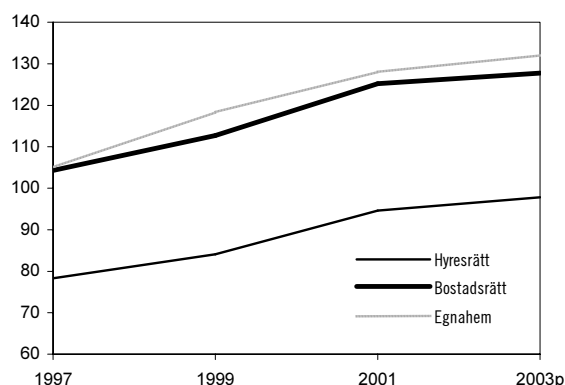
Källa: Boverket

² I redovisningen av nivån på boendeutgifterna har inte beaktats att hushållens bostäder skiljer sig åt vad gäller läge och bostadsstandard (t.ex. storlek) eller att det finns regionala skillnader.

Diagram 3.5 Boendeutgiften i procent av den disponibla inkomsten, fördelat på upplåtelseform

Källa: Boverket

Utgiftsandelen för boende har sjunkit från i genomsnitt 23–24 procent 1999 till 22 procent 2003. Variationerna är dock stora mellan olika upplåtelseformer och hushåll. För ett genomsnittligt hushåll som bor i en hyreslägenhet är boendeutgiftsandelen ca 27 procent. För hushåll i bostadsrätt och egnahem är andelen 21 respektive 18 procent. Regeringens målsättning är att alla hushåll skall kunna ha tillgång till en god bostad till rimliga boendeutgifter, varvid hänsyn måste tas till såväl boendeutgiftsandelen som till hur stort konsumtionsutrymme som återstår när boendet är betalt.

Diagram 3.6 Konsumtionsutrymme i tusentals kronor per konsumtionsenhet efter att boendet är betalt

Källa: Boverket

Enligt Boverkets beräkningar har hushållens konsumtionsutrymme efter att boendet är betalt och räknat per konsumtionsenhet, ökat med i genomsnitt 13 900 kronor mellan 1999 och 2003.

Både boendeutgifterna och hushållens inkomster varierar såväl inom respektive upplåtelseform som mellan de olika upplåtelseformerna och mellan landets kommuner och regioner.

I nyproduktionen har produktionskostnaderna stor betydelse för de inflyttande hushållens boendeutgifter. Regeringen har därför identifierat produktionskostnaderna och konkurrenssituationen inom bygg- och byggmaterialindustrierna som viktiga områden i arbetet med att få kontroll över boendeutgifterna.

Regeringen har målsättningen att alla skall ha möjlighet att efterfråga en god bostad. Viktiga insatser för att uppnå denna målsättning har bl.a. varit de riktade bidragen som främjat byggande av bostäder med boendekostnader som kan efterfrågas av ungdomar och bredare hushållsgrupper. Detta gäller inte minst den nya investeringsstimulansen. Byggkostnadsforum, som är tillfälligt inrättat inom Boverket, har i ett antal uppmärksammade fall pekat på att det går att bygga billiga hyresbostäder utan att sänka standarden.

Bostadskonsumtionen kan mätas på olika sätt. Även enligt nationalräkenskaperna³ ökade bostadskonsumtionens andel av den disponibla inkomsten kraftigt under 1990-talet, från 24,7 procent 1990 till 31 procent 1996. Under de senaste åren har däremot andelen minskat för att 2003 uppgått till 26,8 procent. Trots kraftigt stigande skulder hos hushållen de senaste åren har hushållens ränteutgifter som andel av disponibel inkomsten minskat p.g.a. det allmänt sjunkande ränteläget. Hushållens genomsnittliga bolåneränta ligger i dag på 4,8 procent, vilket kan jämföras med strax över 9 procent 1996. Även inkomstutvecklingen är betydelsefull, där den genomsnittliga löneutvecklingen i kommunerna var +18 procent mellan 1991 och 2000, med tyngdpunkten på perioden 1995–2000 (+26 procent). Enligt SCB:s undersökning Hushållens ekonomi (HEK) ökade den disponibla inkomsten för samtliga individer

³ Det finns olika metoder för att mäta hushållens boendeutgifter och olika undersökningar ger olika bild av boendeutgifternas andel av den disponibla inkomsten. Nationalräkenskaperna mäter värdet av bostadskonsumtionen och antar i princip att värdet av att bo i bostadsrätt respektive egnahem kan beräknas med utgångspunkt från hyrorna i hyresrätten. I bostads- och hyresundersökningarna liksom i undersökningen hushållens ekonomi mäter SCB däremot de faktiska boendeutgifterna, liksom dessas andel av den disponibla inkomsten, för de hushåll som bor i respektive upplåtelseform.

(räknat per konsumtionsenhet) med 12,6 procent mellan 1991 och 2002 (se även bilaga 2 avsnitt 9.1).

Samlad bedömning

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom politikområdet bidragit till att främja bostadsförsörjningen och att hålla nere kostnadsutvecklingen inom nyproduktionen av bostäder. Fortfarande är bristen på bostäder ett stort problem på många orter, inte minst inom storstads- och högskole-/universitetsregioner samtidigt som flera kommuner har ett överskott på bostäder. Att komma till rätta med dessa obalanser förblir en angelägen uppgift under mandatperioden.

Mot bakgrund av den redovisade måluppfyllelsen och dess problembild har regeringen vidtagit ett antal åtgärder (se aktuella uppdrag och utvärderingar avsnitt 3.6.1)

3.7.2 Verksamhetsområde Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Resultat

God bebyggd miljö

Resultatbedömning av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö redovisas närmare under utgiftsområde 20, Miljöpolitik. Resultatbedömning beträffande kulturhistoriskt värdefull bebyggelse redovisas närmare under utgiftsområde 17, Kulturpolitik.

Fysisk planering

De initiativ som har tagits inom samhällsplaneringen syftar till att främja en utveckling av bebyggelsen som beaktar alla aspekter av hållbar utveckling, ekonomiska, sociala och miljömässiga. Därvid har den fysiska planeringen stor betydelse, inte minst för att uppnå miljö kvalitetsmålen, särskilt målet God bebyggd miljö.

För kommunerna är den fysiska planeringen ett av de viktigaste instrumenten för att kunna bidra till att de nationella målen nås. I sina översiktsplaner visar kommunerna hur de avser att använda mark- och vattenområden. En tredjedel av kommunerna har antagit en andra

omgång översiktsplaner, sex kommuner en tredje. Cirka en fjärdedel av kommunerna har ännu inte påbörjat omarbetning av sin första kommunomfattande plan från början av 1990-talet. I övriga kommuner pågår omarbetningar, som nått olika långt. Översiktsplanen kan även hållas aktuell genom att göra fördjupningar för delområden. Sådana arbeten pågår i stor mängd.

Hållbar stadsutveckling

Boverkets uppdrag att genomföra en jämförande studie av olika länders arbete kring en sammanhållen stadspolitik samt att utarbeta ett förslag till en strategi för en hållbar stadsutveckling redovisades den 30 juni 2004. Boverket föreslår bl.a. att invånare och kommuner i hela landet tillsammans analyserar sina tätorters problem och möjligheter samt att de 100 minsta kommunerna får ekonomiska möjligheter att mer aktivt arbeta med strategisk fysisk planering och rumslig gestaltning. Boverket framhåller att det krav på samordning mellan kommuner som finns i plan- och bygglagen bör stärkas vid externetableringar, att stödet till allmänna samlingslokaler och ickestatliga kulturlokaler skall öka samt att forskningen kring stadsutveckling bör ökas.

Övrigt

Målet för *Statens va-nämnd* har under år 2003 varit att nämnden på ett rättssäkert sätt skall avgöra mål och ärenden inom va-området samt att nämnden skall verka för att 65 procent av målen avgörs inom 12 månader och resterande del inom 18 månader. Åtterrapporeringen motsvarar de krav som ställts i regleringsbrevet. Under år 2003 avgjorde nämnden 69 procent av målen inom 12 månader vilket är mycket positivt. Resterande del av målen har dock inte avgjorts inom 18 månader utan 16 procent av målen har längre handläggningstid, vilket kan förklaras av att det handlat om mål med parter som undandrar sig delgivning och som inte kommer in med begärda kompletteringar. Verksamhetsmålet är därför inte till fullo uppnått. Statistiken över överprövade mål tyder på att nämnden på ett rättssäkert sätt avgör mål och ärenden inom va-området.

Regeringen bedömer att Statens va-nämnd i huvudsak har fullgjort sin uppgift i enlighet med uppställda mål. Utredningen om översyn av va-lagstiftningen redovisade sitt betänkande

(SOU2004:64) i juni 2004. Betänkandet är på remiss.

Målet för *Statens geotekniska institut* är att medverka till en säker, ekonomisk och miljöanpassad samhällsutveckling inom det geotekniska området. SGI skall genom eget arbete och i samverkan med myndigheter och andra medverka till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppnås. Verksamheten skall omfatta forskning och teknikutveckling samt förmedling av geoteknisk kunskap så att den kommer till praktisk användning. Regeringen bedömer att SGI i stort uppfyller målen för verksamheten.

Analys och slutsatser

Expansionen av landets tätortsareal är en strukturell förändring som bör uppmärksammas i det fortsatta planeringsarbetet. Allt mer mark per person tas i anspråk eller påverkas på ett påtagligt sätt av bostäder, infrastruktur och service. En utglesning av bebyggelsen kan innebära att mer resurssnåla lösningar som kollektivtrafik och fjärrvärme blir kostsammare att bygga ut. När det gäller serviceutbyggnaden är det främst etableringen av externa köpcentra som är av särskilt intresse. En utbyggnad av externt belägna handelsanläggningar har under senare år skett i ett stort antal kommuner och många planerar också för sådana anläggningar. De konsumentfördelar med åtminstone initialt lägre priser måste sättas i förhållande till de nackdelar som en utarmning av stadscentra genom utslagning av butiker för dagligvaruhandel och för många människor en sämre tillgänglighet genom ökat bilberoende som dessa anläggningar för med sig. Miljömålsrådet har i sin utvärdering av miljömålen konstaterat att transportsektorns ökning är en av de faktorer som kan innebära en risk för att miljömålen inte uppfylls i alla delar. Det är angeläget att kommunerna i sin planering för anläggningar av detta slag tar fram underlagsmaterial med överväganden om och analyser av etableringens effekter från ett såväl lokalt som mellan-kommunalt och regionalt perspektiv. Plan- och byggtredningen har i uppdrag att arbeta fram underlag för hantering av dessa frågor.

Arbetet med Agenda 21 har av Miljömålsrådet beskrivits som ett av de mest omfattande delaktighetsprojekten som ägt rum. Det är

viktigt att Agenda 21 vidareutvecklas och får en mer handlingsinriktad karaktär. I den nationella strategin för hållbar utveckling har regeringen angett att en tydligare koppling av det lokala planeringsarbetet till det nationella strategiarbetet kan medföra en sådan ökad handlingsinriktning. Det har i skilda sammanhang uttryckts önskemål om en nationell diskussionspart och ökad återkoppling av resultat när det gäller hållbar utveckling. Det finns således ett behov av att tillskapa en plattform där samhällets olika aktörer kan sprida och ta del av information och praktiska erfarenheter kring hållbar utveckling.

I den nationella strategin för hållbar utveckling gör regeringen bedömningen att en viktig del i arbetet för en hållbar utveckling är att främja idédebatt, kommunicera resultat och goda exempel, utveckla samarbete mellan samhällets aktörer samt stödja nytänkande forskning och utveckling. Regeringen avser därför att inrätta ett nationellt forum för hållbar utveckling fr.o.m. 2005. Det nationella forumet för hållbar utveckling skall arbeta inom samtliga dimensioner av hållbar utveckling, dvs. den sociala, den ekonomiska och den miljömässiga. Den nationella strategin för hållbar utveckling (skr. 2003/04:129) fokuserar på fyra strategiska framtidsområden: miljödriven tillväxt och välfärd, en god hälsa – framtidens viktigaste resurs, en samlad politik för hållbart samhällsbyggande samt barn- och ungdomspolitik för ett åldrande samhälle. Det demografiska perspektivet är centralt.

Regeringen har inom Statsrådsberedningen inrättat ett samordningskansli för hållbar utveckling. I dagsläget finns ingen enskild nationell myndighet som på ett naturligt sätt kan stödja kansliet i dess arbete. Det föreslagna forumet kan genom sitt arbete inom samtliga dimensioner av hållbar utveckling axla denna uppgift.

Ett nationellt forum för hållbar utveckling bör bygga vidare på den dialog som vuxit fram genom det framgångsrika Agenda 21-arbete som bedrivits i Sverige under lång tid, men som behöver vitaliseras. Ett nationellt forum skall också vara en viktig kugge i den kontinuerliga processen med att följa upp åtagandena från Johannesburg. Forumet ses som ett komplement till den mängd erfarenheter från bl.a. lokala investeringsprogram (LIP), klimatinvesteringsprogrammet (Klimp), arbetet med miljömålen

och de regionala tillväxtprogrammen, som syftar till att understödja det lokala och regionala engagemanget. Sektorsmyndigheternas kunskap och erfarenheter bör också tas tillvara i arbetet. Många sektorer har beröringspunkter med hållbar utveckling. Som ett exempel kan nämnas det arbete för hållbar stadsutveckling som nu pågår på flera nivåer. En departementspromemoria kring hållbar stadsutveckling planeras under hösten 2004.

Regeringen anser att det nationella forumet för hållbar utveckling och dess verksamhet skall förläggas till Boverket.

Finansieringen för Institutet för ekologisk hållbar utveckling under de lokala investeringsprogrammen upphör vid kommande årsskifte. Flera av IEH:s uppgifter inom ekologisk hållbar utveckling passar väl in i den verksamhet som framdeles skall åligga det nationella forumet.

Den fysiska miljöns utformning påverkar brottsligheten och känslan av trygghet. Genom att utforma boende- och närmiljö på ett genomtänkt sätt kan man påverka brottsligheten och därmed tryggheten. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är angeläget att samverkan sker med polisen i samband med den fysiska planeringen av bostads- och närmiljön i lokalsamhället.

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom samhällsplaneringen bidragit till ökad kvalitet i planeringen och till att målet om en hållbar utveckling uppnås.

3.7.3 Verksamhetsområde Kvalitet i byggande och förvaltning

Resultat

Byggregler och tillsyn

Det tar med nödvändighet betydande tid innan beslut om regeländringar och förändringar i byggverksamheten ger effekter i praktiskt utförande av byggnadsverk. För att kunna bedöma måluppfyllelsen inom verksamhetsområdet behöver också metoder, nyckeltal och statistik utvecklas på flera områden. Exempel är indikatorer som kan ge en bild av kvaliteten i byggandet, om antalet fel och skador i byggnader minskar eller ökar.

När det gäller tillsyn och kontroll gör Boverket bedömningen att tillämpningen av regelverket hos flera viktiga aktörer fortfarande ligger på en oroväckande låg nivå, att förtroendet för regelverket i byggandet har minskat och att antalet erfarna handläggare av byggnättningsärenden i kommunerna har minskat. Endast ett fåtal länsstyrelser arbetar med tillsyn över kommunernas tillsynsprocess för att främja en effektiv tillämpning av regelverket på byggområdet. Några har dock tagit fram en tillsynsplan för 2004 och även informerat kommunerna om planerna. Den pågående översynen av plan- och bygglagstiftningen med flera utredningar och initiativ medför dock ett ökat fokus på byggande och förvaltning. Detta bidrar i sig till en högre medvetenhet om byggreglerna och deras tillämplighet vilket gynnar en utveckling mot högre kvalitet och hållbar utveckling.

Inomhusmiljö

Såväl Byggnadsdeklarationsutredningen som Byggnadsmiljöutredningen har till uppgift att ta fram underlag för att komma vidare i arbetet med att nå delmålen om inomhusmiljö under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Även på detta område pågår ett omfattande arbete med att utveckla indikatorer för uppföljning.

Miljömålsrådet bedömer i sin rapport Miljömålen – när vi dem? att brister i ventilationen är en faktor som kan bidra till att delmålet om en god inomhusmiljö inte uppfylls. Hur förordningen om obligatorisk ventilationskontroll (OVK) har tillämpats skall utvärderas av Byggnadsmiljöutredningen och redovisas den 1 juni 2005.

När det gäller radon anser Miljömålsrådet att det är svårt att bedöma hur många byggnader som behöver åtgärdas. Tillgängliga uppgifter tyder dock på att åtgärdsverksamheten behöver ökas avsevärt om delmålet om inomhusmiljö skall nås. Kartläggningen av radon i skolor och förskolor pågår, och den del av målet som rör dessa bedöms kunna nås.

Under 2003 ändrades bestämmelserna om radonbidrag till åtgärder i småhus vilket har bidragit till att antalet ansökningar om bidrag har ökat. År 2003 inkom 1 167 ansökningar.

Som en följd av förordningens bestämmelser om byggnaders ålder minskar ansökningarna till *Fonden för fukt- och mögelskador* för att avhjälpa problem med fukt- och mögelskador, dvs.

problem förorsakade av brister i utförande m.m. när huset uppfördes. Under 2003 registrerades 346 nya ärenden och bidrag till reparationskostnader beslutades i 269 ärenden till ett belopp av ca 15 miljoner kronor. De konsulter fonden anlitar bedömer att antalet fukt- och mögelskadade småhus fortfarande är stort, och föreslår därför vissa ändringar av bestämmelserna. Se vidare förslag till förändring av bestämmelserna under Budgetförslag 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador*.

Analys och slutsatser

Byggnadsverk har en förhållandevis lång livslängd, vanligen mer än 50 år och ofta mer än 100 år. Drifttiden är lång, ombyggnad och renovering är återkommande inslag och många ägar- och förvaltarbyten sker.

Enligt regeringens mening saknas i stor utsträckning helhetssyn och livscykelperspektiv i samband med projektering, byggande, förvaltning och avveckling av byggnader och anläggningar. Tillämpningen av en sådan helhetssyn försvåras ytterligare genom de roll-förskjutningar som har skett bland aktörerna i byggprocessen. Nyinvesteringar, drift och underhåll finansieras av aktörer med olika krav på avkastning. Tillsyn och kontroll av byggandet kan ofta vara bristfällig. Bebyggelsen påverkar miljön, bl.a. genom sin användning av naturresurser och sin lokalisering. Detta sammantaget bidrar till problem inom sektorn i form av kvalitetsbrister i byggande och förvaltning.

Lagstiftningen och de standardavtal som tillämpas inom byggandet lägger sammantaget ett stort ansvar på byggherren för att det som byggs svarar mot samhällets och brukarnas krav på funktionella, säkra och långsiktigt hållbara byggnadsverk. Boverkets arbete med att effektivisera och fokusera sin uppsikt över såväl planering som utformning och byggande har stor betydelse i det förebyggande arbetet med kompetensutveckling. Regeringen bedömer att det kompetensutvecklingsprogram som Boverket har fått i uppdrag att genomföra inom ramen för Bygga-bo-dialogen är av stor betydelse för att höja inte minst byggherrens kompetens och ställning på marknaden. I detta sammanhang är även det föreslagna uppdraget till Boverket att genomföra en miljöutbildning

för byggarbetare viktigt. Även den av regeringen tillkallade byggsamordnaren har en viktig uppgift att i ett helhetsperspektiv tillsammans med aktörerna arbeta för en förnyelse av sektorn och främja utvecklingen mot hållbart byggande och förvaltning med hög kvalitet.

När det gäller tillsyn och kontroll bedömer regeringen att det arbete som Boverket bedriver för att höja kunskapsnivån inom tillsynsområdet är betydelsefullt för att åstadkomma en effektivare tillsyn och ändamålsenlig tillämpning av reglerna på byggområdet. PBL-kommitténs arbete bör kunna ge ytterligare underlag för att förbättra tillsyn och kontroll.

Regeringens samlade bedömning är att de statliga insatserna inom byggande och förvaltning har varit betydelsefulla och bidrar till att främja utvecklingen av god kvalitet i byggande och förvaltning. Ett fortsatt arbete tillsammans med aktörerna inom bygg- och fastighetssektorn är dock nödvändigt. Ett ökat fokus på regelverken inom bygg- och förvaltning liksom uppsiktsprocessen gynnar utvecklingen mot en effektivare lagtillämpning.

3.7.4 Verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet

Resultat

En fortsatt teknik- och metodutveckling beträffande fastighetsindelning har skett inom Lantmäteriverket för att förkorta handläggningstider och minska kostnader i förrättningsverksamheten. När det gäller enlotsavstyckningar har kostnaden minskat och handläggningstiden förkortats i förhållande till föregående år. För fastighetsregleringar med två berörda fastigheter har kostnaden och tidsåtgången däremot ökat något. Under 2003 gjordes en mätning av rättssäkerhet och effektivitet i förfarandet. Resultatet kommer att sammanställas under 2004.

Produktionen av grundläggande geografiska data inom området landskaps- och fastighetsinformation har i huvudsak skett i planerad omfattning. Den avslutande delen av den första versionen av den Digitala Sverigekartan färdigställdes under första kvartalet 2004 för att fullborda den första versionen av Digitala

Sverigekartan. För den digitala registerkartan har produktionen försenats till viss del, bl.a. beroende på att det samarbete som krävs med kommunerna har tagit längre tid än väntat. Upphandlingen i konkurrens är lägre än tidigare år och också lägre än målsättningen. Den upphandling som har skett har däremot lett till positiva effekter för verksamheten. Användningen av informationen och kundutvecklingen är stabil.

I uppdragsverksamheten är målsättningen om tillhandahållande av tjänster för lägesbunden information av hög kvalitet och till full kostnadstäckning i stort sett uppfyllda. Kunderna anser att verket är tillförlitligt och har hög kvalitet på sina produkter, men att priserna kunde vara lägre. Lantmäteriverket bedriver ett förbättringsprojekt för att varaktigt höja resultatnivån till fem procent av omsättningen. En väl fungerande elförsörjning samt tele- och IT-kommunikation med omvärlden är grundförutsättningar för verkets förmåga att uppnå målen för politikområdena Totalförsvaret samt Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Reservkraft finns för delar av kärnverksamheten vid Lantmäteriverket. För övriga kontor finns ingen reservkraft. Verket avser att utreda konsekvenserna av detta under 2004. Störningar i datanät och telenät sätter gränser för verkets kapacitet. När det gäller nukleära, biologiska och kemiska risker (NBC) spekulerar inte verket i någon egen hotbild utan samhällets samlade resurser för att motverka risker och mildra konsekvenser bör nyttjas. Kunskapen kring totalförsvarets behov av geografisk information har stärkts. Totalt sett har verkets mål för 2003 uppnåtts.

Lantmäteriverket redovisar en tillfredsställande ekonomisk utveckling. För 2003, liksom året innan, redovisar samtliga verksamhetsgrenar överskott. De stora ackumulerade underskotten inom fastighetsbildnings- och uppdragsverksamheten minskades ytterligare samtidigt som de ackumulerade överskotten inom övriga verksamheter ökade.

Analys och slutsatser

Den långa uppbyggnadsfasen av den geografiska informationen som regeringen beslutat har nu slutförts och i och med detta har en övergång från analog till digital teknik genomförts för

såväl geografisk information som fastighetsinformation. Detta utvecklings- och uppbyggnadsarbete skall nu avlösas av ökade insatser för förvaltning, komplettering, a jourhållning och utveckling av databaserna. Som ett led i planeringen av den framtida verksamheten gav regeringen i regleringsbrevet för 2004 Lantmäteriverket i uppdrag att ta fram en långsiktig, samlad plan för verksamheten inom informationsförsörjningsområdet (innefattande bl.a. pågående och kommande projekt rörande informationsutveckling, systemutveckling, utveckling av tillhandahållande och tjänster samt finansiering). Uppdraget skall redovisas hösten 2004.

Det statliga lantmäteriets verksamhet är föremål för en översyn avseende bl.a. syftet med och omfattningen av verksamheten, organisationen samt finansierings- och avgiftssystemen. I november 2003 överlämnades betänkandet, Lantmäteriet – nya vägar för ökat samhällsnytta (SOU 2003:111), till regeringen. Frågorna bereds för närvarande inom Regeringskansliet och en särskild proposition i frågan planeras. I betänkandet föreslås bl.a. att inskrivningsmyndigheterna skall överföras till Lantmäteriverket. Regeringen avser att i den planerade propositionen ta ställning till detta förslag.

Regeringen bedömer att de mål som lagts fast för lantmäteriverksamheten i huvudsak har uppnåtts och att verksamheten har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastslagna riktlinjerna.

3.8 Slutsatser för politikområdet

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts under de senaste åren för att öka bostadsbyggandet och främja byggandet av bostäder till rimliga kostnader har bidragit till att antalet nya bostäder ökar, såväl genom nyproduktion som genom ombyggnad. Hyrorna i de tillkomna bostäderna är lägre än vad de varit utan de statliga stöden med dess krav på rimliga hyror. Fortfarande är det dock brist på bostäder på flera orter och bostadsbyggandet måste etableras på en nivå som är långsiktigt hållbar. Byggkostnadsforums verksamhet, inte minst pilotprojektet, har demonstrerat att det är fullt möjligt att bygga goda bostäder till rimliga kostnader och därmed rimliga boendegifter.

Regeringen bedömer att myndigheternas och andra statliga insatser har bidragit till att främja utvecklingen av god kvalitet i byggande och förvaltning. Ett fortsatt arbete tillsammans med aktörerna i bygg- och fastighetssektorn är dock nödvändigt. Det behövs också en förbättrad samordning och tillämpning av lagstiftningen på plan- och miljöområdena liksom utvecklade åtgärder för att minska energianvändningen i byggnader. De pågående utredningarna om plan- och bygglagstiftningen, byggnadsdeklarationer, fukt och mögel och buller bör kunna ge underlag för åtgärder för att komma till rätta med en rad problem inom sektorn.

Regeringen bedömer att insatserna inom hållbar samhällsplanering och stadsutveckling, inte minst myndigheternas arbete, verksamt har bidragit till att främja en god samhällsutveckling. Kommunernas fysiska planering är betydelsefull i arbetet med att främja en god livsmiljö och hälsa, utveckla de kulturella värdena bevara naturen och den biologiska mångfalden samt bidra till att naturresurserna används effektivt och långsiktigt. Det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete inom området. Den pågående översynen av plan- och bygglagstiftningen liksom arbetet med utveckling av lättillgänglig och relevant information bör kunna bidra med underlag till utvecklingen. Det nationella forumet för hållbar utveckling bör också kunna bidra till en god utveckling.

EA-utvärdering

Ekonomistyrningsverket (ESV) genomför på regeringens uppdrag årliga ekonomistyrningsvärderingar (EA-värderingar) av alla statliga myndigheter och försäkringskassor. I EA-värderingen avseende 2003 fick Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Lantmäteriverket och Statens bostadsnämnd betyget fullt tillfredsställande (AA). Statens geotekniska institut fick betyget tillfredsställande (BA).

3.9 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar mot årsredovisningarna för Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Statens bostadsnämnd, Lantmäteriverket, och Statens institut för ekologisk hållbarhet.

Statens va-nämnd

Riksrevisionen har i sin revisionsberättelse invänt mot att Statens va-nämnd brustit i sin budgetering och budgetuppföljning, vilket har medfört att nämnden överträtt sina befogenheter genom att överskrida anslagskrediten avseende förvaltningsanslaget. Regeringen föreslår att anslaget 31:9 *Statens va-nämnd* förstärks med 1,2 miljoner kronor fr.o.m. 2005. Vidare föreslår regeringen på tilläggsbudget i denna proposition (se volym 1) att anslaget ökas med 1,3 miljoner kronor under 2004 för att täcka verksamhetens kostnader. Regeringen avser att i nära dialog med nämnden följa arbetet att förhindra brister i budgetering och budgetuppföljning.

Statens Geotekniska Institut (SGI)

SGI återkallade i mars sin årsredovisning. Ny årsredovisning inkom den 15 juni 2004. Riksrevisionen har avgivit revisionsberättelse med invändning på grund av brister i ekonomistyrning och redovisning under året. Invändning lämnas även mot att SGI överskridit sin anslagskredit samt att årsredovisningen inte lämnats till regeringen inom föreskriven tid. Med anledning av bristerna i årsredovisningen har SGI beslutat en rad åtgärder. Regeringen avser att följa arbetet i nära dialog med SGI.

3.10 Budgetförslag

3.10.1 31:1 Boverket

Tabell 3.3 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2003	Utfall	145 177	2004	Anslags-sparande	3 832
2004	Anslag	151 423 ¹	2005	Utgifts-prognos	150 503
2005	Förslag	165 030	2006	Beräknat	162 713 ²
2006	Beräknat	162 713 ²	2007	Beräknat	165 133 ³

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 161 031 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 160 661 tkr i 2005 års prisnivå.

Boverket är en central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark och vatten, den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder.

Inom ramen för anslaget finansieras även internationellt arbete samt uppföljning och informationsspridning. Boverket har ett sektorsansvar för handikappfrågor med anknytning till sitt verksamhetsområde. Boverket ansvarar även för samordning, uppföljning och rapportering av miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö och den övergripande miljöfrågan om fysisk planering, byggnader och hushållning med mark och vatten. Vidare får anslaget användas för bidrag till vissa miljöorganisationer.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att inrätta ett nationellt forum för hållbar utveckling fr.o.m. 2005. Det nationella forumet och dess verksamhet skall förläggas till Boverket, bl.a. mot bakgrund av att Boverkets roll i samhällsplaneringen bedöms vara till fördel för arbetet med hållbar utveckling. För att möjliggöra bildandet av forumet föreslår regeringen att anslaget förstärks med 10 000 000 kronor per år fr.o.m. 2005.

Regeringen föreslår att ett nytt investeringsstöd införs till fastighetsägare i syfte att stimulera till inrättande av källsorterings-utrymmen i flerbostadshus (se volym 1).

Avsikten är att Boverket skall ansvara för den centrala administrationen av stödet. För att finansiera Boverkets ökade administrativa kostnader föreslår regeringen att 370 000 kronor per år tillförs anslaget 31:1 *Boverket* för åren 2005 och 2006.

Regeringen har under året uppdragit till Boverket att genomföra ett kompetens-utvecklingsprogram för byggsektorn som ett led i åtagandet i pilotprojektet Bygga, bo och förvalta för framtiden. Regeringen bedömer att det behövs ytterligare insatser riktade till särskilda målgrupper inom byggsektorn för att intensifiera arbetet med hållbar utveckling för att uppnå miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Regeringen föreslår därför att 4 000 000 kronor för 2005 överförs från anslaget 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador*, för att utveckla och genomföra miljöutbildning till byggnads-arbetare.

Regeringens bedömning är att Boverket har fullgjort sina uppdrag och uppfyllt verksamhets-målen i all väsentlighet.

Regeringen föreslår att 165 030 000 kronor anvisas anslag 31:1 *Boverket* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 162 713 000 kronor och för 2007 beräknas anslaget till 165 133 000 kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:1 Boverket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	151 823	151 823	151 823
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 907	3 513	6 186
Beslut	10 370	10 478	10 279
Överföring till/från andra anslag	930	-3 101	-3 155
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	165 030	162 713	165 133

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.2 31:2 Räntebidrag m.m.**Tabell 3.5 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.**

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2003	Utfall	1 403 478	Anslags-sparande	68 522
2004	Anslag	1 621 000 ¹	Utgifts-prognos	1 600 000
2005	Förslag	1 786 000		
2006	Beräknat	2 056 000		
2007	Beräknat	2 378 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

De utgifter som belastar anslaget avser statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Boverket administrerar i dag ett periodiskt stöd i form av räntebidrag enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, 1993 års system. Anslaget disponeras även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

Regeringens förslag för 2005 samt de beräknade utgifterna för 2006 och 2007 baseras på ett antagande om att subventionsräntan i genomsnitt blir 4,88 procent under första halvåret 2005 samt 5,11 procent under det andra halvåret 2005. För 2006 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 5,26 procent respektive 5,36 procent för första respektive andra halvåret. För 2007 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 5,44 procent respektive 5,52 procent för första respektive andra halvåret. Den s.k. bopremien, som uttrycker marknadens bedömning av risken med att placera i bostadsobligationer i förhållande till att placera i statsobligationer, antas i genomsnitt vara 0,5 procent under hela perioden.

Regeringens förslag baseras vidare på en förväntad bostadsproduktion enligt tabell 3.6 nedan.

Tabell 3.6 Antaganden om byggvolym

Antal påbörjade lägenheter

År	Nybyggnad ¹	Ombyggnad
2004	24 500	25 000
2005	26 000	26 500
2006	28 000	27 000

¹ varav ca 40 procent är egna hem

Boverkets känslighetsanalyser visar att om räntan ökar med en procentenhet utöver gällande antaganden kommer utgifterna för räntebidrag att öka med ca 14 miljoner kronor under innevarande år, ca 104 miljoner kronor

2005 och ca 227 miljoner kronor 2006 och 351 miljoner kronor 2007.

Den ungefärliga fördelningen av utgifterna för räntebidrag på upplåtelseformer framgår av tabell 3.7 nedan.

Tabell 3.7 Beräknade utbetalningar av räntebidrag

Tusental kronor (löpande priser)

Ändamål	2004	2005
Nyproduktion		
Hyresrätt	558 000	646 000
Bostadsrätt	396 000	466 000
Summa	954 000	1 112 000
Ombyggnad		
Hyresrätt	454 000	453 000
Bostadsrätt	192 000	221 000
Summa	646 000	674 000
TOTALT	1 600 000	1 786 000

Regeringens överväganden

Antalet ärenden om räntebidrag enligt 1993 års system kommer att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Regeringen föreslår att 1 786 000 000 kronor anvisas under anslag 31:2 *Räntebidrag m.m.* under 2005 samt att anslaget beräknas till 2 056 000 000 kronor 2006 respektive 2 378 000 000 kronor 2007.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:2 Räntebidrag m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	1 621 000	1 621 000	1 621 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	- 31 000	- 46 000	- 52 000
Volymer	196 000	481 000	809 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 786 000	2 056 000	2 378 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Det räntebidrag som betalas ut till varje enskilt byggprojekt bygger, i princip, på den subventionsränta som gäller den dag då projektet

färdigställs. Räntan gäller i fem år framöver, vilket betyder att låga räntor bakåt i tiden påverkar utbetalningarna i upp till fem år. Övriga makroekonomiska förändringar består i att räntan blivit lägre än vad som antogs när anslaget fastslogs för 2004. Effekten av dessa förändringar är störst på nytillkomna bidragsärenden men de påverkar givetvis även de äldre ärenden som får ny ränta efter fem år. Ökningen i volym är beroende av hur många nya räntebidragsärenden som tillkommer i följd av att det byggs nya lägenheter som beviljas räntebidrag.

3.10.3 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tabell 3.9 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	9 698	3 888	
2004	Anslag	14 825 ¹	14 902
2005	Förslag	13 501	
2006	Beräknat	13 641 ²	
2007	Beräknat	13 875 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 13 501 tkr i 2005 års prisnivå

³ Motsvarar 13 501 tkr i 2005 års prisnivå

Statens bostadskreditnämnd (BKN) utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bostadspolitiska målen. Anslaget får användas för de förvaltningskostnader som är hänförliga till verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 13 501 000 kronor anvisas under anslaget 31:3 *Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader* under 2005 samt att anslaget beräknas till 13 641 000 kronor 2006 respektive 13 875 000 kronor 2007.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	14 825	14 825	14 825
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	176	315	549
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-1 500	-1 500	-1 500
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 501	13 641	13 875

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget reduceras med 1 500 000 kronor vilka överförs till anslaget 31:15 *Ungdomsbostads-samordnare*.

3.10.4 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tabell 3.11 Anslagsutveckling för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	100 000	0	
2004	Anslag	100 000 ¹	16 667
2005	Förslag	200 000	
2006	Beräknat	200 000	
2007	Beräknat	200 000	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget får användas för att täcka förluster inom Äldre garantier.

Finansieringen av övriga garantier sker enligt den nya garantimodellen utanför statsbudgeten, vilket innebär att dessa finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I tabellerna nedan redovisas budget för samtliga sex garantier.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Med Äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. 1996 samt omfördelningsgarantier.

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet –Äldre Garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		175 811	158 000	17 716
Prognos 2004		78 000	100 000	-22 000
Budget 2005		342 000	200 000	142 000

Med Nya garantier avses i princip garantier utfärdade fr.o.m. 1997 som inte avser omfördelningsgarantier.

Tabell 3.13 Offentligrättslig verksamhet –Nya Garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		16 400	2 545	13 855
Prognos 2004		15 200	7 500	7 700
Budget 2005		16 300	7 500	8 800

Med kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden avses sådana kreditgarantier som utfärdats med stöd av 4 § 2 i den upphävda förordningen (1998:666) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet samt 3 § 3 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 3.14 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		146 089	7 986	138 103
Prognos 2004		4 300	20 000	-15 700
Budget 2005		3 900	20 000	-16 100

Med kreditgarantier för kommunala bostadsföretag avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av 3 § 2 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 3.15 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		0	0	0
Prognos 2004		50	0	50
Budget 2005		100	0	100

Med kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av förordningen (2002:670) om statliga kreditgarantier för bostäder.

Tabell 3.16 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		9	9	0
Prognos 2004		50	0	50
Budget 2005		100	0	100

Med kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet avses sådana kreditgarantier som lämnats med stöd av 4 § i den upphävda förordningen (1998:666) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet eller 3 § 1 förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Tabell 3.17 Offentligrättslig verksamhet –Kreditgarantier för vissa kommunala åtaganden för boendet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003		0	0	0
Prognos 2004		25	0	25
Budget 2005		50	0	50

Regeringens förslag för 2005 samt de beräknade utgifterna för 2006 och 2007 baseras på de räntebidrag som ligger till grund för budgetpropositionen. BKN:s känslighetsanalys visar att nivån på skadefallet i hög grad är beroende av ränteläget. För perioden 2005–2007 beräknas förlustrisken vid 6 procents bostadslåneränta till drygt 600 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 200 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:4 *Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet* under 2005 samt att anslaget beräknas till 200 000 000 kronor 2006 respektive 200 000 000 kronor 2007.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.18 Tabell Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	100 000	100 000	100 000
Förändring till följd av:			
Beslut	100 000	100 000	100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	200 000	200 000	200 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

I samband med 2003 års vårpropositionen (prop. 2002/03:100) sänktes inbetalningen till garanti-reserven tillfälligt från 200 000 000 kronor till 100 000 000 kronor för åren 2003 och 2004.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2005 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp om högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen bemyndigas att under 2005 intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen så att en ny långivare kan lämna ett lika stort bottenlån som den tidigare långivaren.

Regeringen bemyndigas att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag intill ett belopp om högst 3 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av det bokförda värdet på ett företags fastigheter när garantiavtalet träffas.

Regeringen bemyndigas att under 2005 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller

förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. Garantierna får motsvara högst 95 procent av en fastighets marknadsvärde när garantiavtalet träffas.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, i obeståndshanteringen, för lån till kommunala bostadsföretag respektive för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:BoU1, rskr. 2003/04:74).

De totala ramarna för dessa kreditgarantier bör vara desamma som för 2004.

3.10.5 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tabell 3.19 Anslagsutveckling för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt och mögelskador

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2003	Utfall	28 728	Anslags-sparande	28 273
2004	Anslag	36 700 ¹	Utgifts-prognos	17 392
2005	Förslag	32 800		
2006	Beräknat	36 789		
2007	Beräknat	36 768		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1993:712) om den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget disponeras för kansli- och utredningskostnader samt för kostnader i samband med information om möjligheten att erhålla stöd, kunskap och erfarenheter om fukt- och mögelproblem samt åtgärder för detta.

Med nuvarande bidragsbestämmelser får bidrag lämnas för hus som är yngre än 25 år och färdigställda senast 1988. Det innebär att de hus som nu kan få bidrag skall vara byggda under åren 1979–1988. Bidragssystemets uppbyggnad medför följaktligen att förordningens tillämp-

ningsområde för varje kalenderår minskar med en årgång småhus. Anslagssparandet från 2003 uppgår därav till 28 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Småhus yngre än 30 år men färdigställda senast 1988 kan få stöd från Fonden för fukt- och mögelskador.

Skälen för regeringens förslag: Fukt- och mögelskador i småhus till följd av bl.a. konstruktionen vid husets uppförande är fortfarande ett problem. Detta framkommer bland annat i Boverkets rapport om bostadsbeståndets underhållsbehov, Bättre koll på underhåll. Regeringen bedömer därför att en återgång till de ursprungliga bestämmelserna i fråga om husets högsta ålder dvs. 30 år är lämplig. Förordningsändringen föranleder ingen ändring av anslagsnivån. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I syfte att bidra till finansiering av miljöutbildning för byggnadsarbetare föreslår regeringen att 4 000 000 kronor överförs till anslaget 31:1 *Boverket* för 2005. Därutöver föreslår regeringen att 1 200 000 kronor per år överförs fr.o.m. 2005 till anslaget 31:9 *Statens vavnämnd* i syfte att täcka verksamhetens kostnader.

Regeringen föreslår att 32 800 000 kronor anvisas under anslaget 31:5 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 36 789 000 kronor och för 2007 36 768 000 till kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	38 000	38 000	38 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-5 200	-1 211	-1 232
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	32 800	36 789	36 768

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.10.6 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 3.21 Anslagsutveckling för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor				
2003	Utfall	10 563	Anslags-sparande	26 613
2004	Anslag	33 000 ¹	Utgifts-prognos	17 392
2005	Förslag	33 000		
2006	Beräknat	33 000		
2007	Beräknat	33 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus samt information om radon i egnahem och möjligheten att erhålla stöd. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1998:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Boverket främjar radonsanering genom administration av anslagna medel, framtagande av ansökningsblanketter och informationsmaterial, utbildning för handläggande personal samt handläggning av överklagandeärenden. Sedan den 1 januari 2003 kan egnahemsägare söka bidrag för åtgärder mot radon som sänkte radonhalten till högst 200 Bq/m³ i inomhusluften. Orsaken till att det anslagna beloppet inte förbrukats trots fler bidragsberättigade kan bero på att regeländringen blev känd först under senare delen av 2003. Dessutom måste en långtidsmätning av radonhalten göras över en period av minst två månader under eldnings-säsongen (oktober-april). Detta innebär i praktiken en stor tidsfördröjning av ansökningsförfarande och utbetalningar. Enligt beslut får fem miljoner kronor av anslagssparandet behållas.

Regeringens överväganden

Enligt radonutredningen har 380 000 – 480 000 bostäder radonhalter över 200 Bq/m³. Cirka 1 000 småhus saneras under ett normalår. Med nuvarande kartläggnings- och saneringstakt kommer det att ta mycket lång tid innan alla hus med radonhalter över 200 Bq/m³ är identifierade och åtgärdade. För att öka saneringstakten kommer en informationsatsning om radon i

egna hem och möjligheten att erhålla stöd att genomföras.

Regeringen föreslår att 33 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:6 *Bidrag till åtgärder mot radon* i bostäder under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 33 000 000 kronor och för 2007 till 33 000 000 kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivå 2005–2007, för 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	33 000	33 000	33 000
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	33 000	33 000	33 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.10.7 31:7 Statens geotekniska institut

Tabell 3.23 Anslagsutveckling för 31:8 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Resultat
2003	Utfall	28 243	Anslags-sparande	-418
2004	Anslag	29 482 ¹	Utgifts-prognos	28 457
2005	Förslag	29 889		
2006	Beräknat	30 151 ²		
2007	Beräknat	30 655 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 29 889 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 889 tkr i 2005 års prisnivå.

Statens geotekniska institut (SGI) är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor. Detta innebär att SGI skall upprätthålla och utveckla kunskap inom området samt tillhandahålla geoteknisk kunskap och rådgivning till statliga myndigheter med ansvar för olika områden med koppling till miljö, infrastruktur, fysisk planering och byggande samt till övriga aktörer inom branschen. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor. Under 2003 har institutet även tillförts ansvaret för stranderosion.

Anslaget finansierar verksamhetsgren Geotekniska myndighetsuppdrag samt delar av

Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Uppdragsverksamheten omfattar delar av verksamhetsgrenen Geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling och verksamhetsgrenen Geoteknisk rådgivning.

Överskottet på uppdragsverksamheten beror på att SGI kunnat möta den ökande efterfrågan på myndighetens tjänster. Utfallet visar att rådgivningen ökat medan forskning, utveckling och kunskapsförmedling minskat något.

Tabell 3.24 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2003	41 838	40 215	1 623
Prognos 2004	43 800	42 000	1 800
Budget 2005	43 800	43 000	800

Regeringens överväganden

SGI:s verksamhet påverkas av förändringar i omvärlden. Myndighetsuppdrag har ökat på grund av en ökad efterfrågan inom ras- och skredområdet. I den anslagsfinansierade verksamheten står de geotekniska myndighetsuppdragen för en ökning medan geoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling har ungefär samma omfattning. Regeringen bedömer att SGI i sina insatser arbetar målinriktat och att målen nås.

Regeringen föreslår att 29 889 000 kronor anvisas under anslaget 31:8 *Statens geotekniska institut* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 30 151 000 kronor och för 2007 till 30 655 000 kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:7 Statens geotekniska institut

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	29 482	29 482	29 482
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	407	669	1 173
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 889	30 151	30 655

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.8 31:8 Lantmäteriverket

Tabell 3.26 Anslagsutveckling för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor					
År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2003	Utfall	395 346		Anslags-sparande	11 069
2004	Anslag	339 812 ¹		Utgifts-prognos	344 641
2005	Förslag	343 679			
2006	Beräknat	347 255 ²			
2007	Beräknat	353 228 ²			

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 343 679 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 343 679 tkr i 2005 års prisnivå.

Det statliga lantmäteriet består av Lantmäteriverket och länsvisa lantmäterimyndigheter. Lantmäteriverket är en central förvaltningsmyndighet för lantmäterimyndigheterna och skall bl.a. utöva tillsyn över dessa samt över de kommunala lantmäterimyndigheterna.

Uppdragsverksamheten skall hållas organisatoriskt skild från övrig verksamhet. Lantmäterimyndigheten i länet får mot avgift bedriva myndighetsservice som har ett naturligt samband med myndighetsutövningen. Tjänsteexport inom verksamhetsområdet bedrivs i huvudsak av det av staten helägda bolaget Swedesurvey AB, som i stor utsträckning anlitar personal från det statliga lantmäteriet.

Det statliga lantmäteriets totala omsättning uppgick 2003 till 1 516 miljoner kronor.

Anslaget finansierar det statliga lantmäteriets ansvar för frågor om fastighetsindelning och för grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Avgiftsbelagd verksamhet bedrivs inom verksamhetsgrenarna fastighetsindelning, geografisk information och fastighetsinformation samt uppdragsverksamhet (Metria).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.27 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	275 897	751 779	704 209	47 570
Prognos 2004	282 000	885 000	836 000	49 000
Budget 2005	275 000	900 000	880 000	20 000

Tabell 3.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2003	328 264	326 804	1 460
(varav tjänsteexport)	26 388	30 267	-3 879
Prognos 2004	315 000	313 000	2 000
(varav tjänsteexport)	20 000	19 000	1 000
Budget 2005	320 000	316 000	4 000
(varav tjänsteexport)	25 000	23 000	2 000

Regeringens överväganden

Med anledning av att det statliga lantmäteriets verksamhet är föremål för en översyn överlämnades i november 2003 betänkandet, Lantmäteriet – nya vägar för ökat samhällsnytta (SOU 2003:111), till regeringen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet och en särskild proposition i frågan planeras.

Regeringen föreslår att 343 679 000 kronor anvisas under anslaget 31:9 *Lantmäteriverket* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 347 255 000 kronor och för 2007 till 353 228 000 kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:8 Lantmäteriverket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	339 812	339 812	339 812
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 867	7 443	13 416
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	343 679	347 255	353 228

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.
² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.9 31:9 Statens va-nämnd

Tabell 3.30 Anslagsutveckling för 31:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	8 188	-477	
2004	Anslag	8 437 ¹		6 536
2005	Förslag	7 826		
2006	Beräknat	7 898 ²		
2007	Beräknat	8 031 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 7 826 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 826 tkr i 2005 års prisnivå.

Statens va-nämnd är landets enda specialforum för tvistemål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem. Nämndens avgörande har samma verkan som domstols dom. Utöver den rent beslutande verksamheten lämnar nämnden yttranden i va-frågor m.m. till domstolar, Statens energi-myndighet och länsstyrelser.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att omfattningen av Statens va-nämnds verksamhet väntas bli i stort sett oförändrad åtminstone t.o.m. 2005. En analys av nämndens ekonomi har emellertid visat att nämnden, på grund av kostnadsökningar, har ett behov av förstärkning av anslaget om nämnden skall kunna klara de va-mål nämnden är ålagd att avgöra. Myndighetens storlek gör den mycket utsatt vid ökade kostnader och att genomföra besparingar i den omfattning som

skulle krävas är inte möjligt om verksamheten skall bibehållas på nuvarande ambitionsnivå. Regeringen föreslår därför en förstärkning av anslaget 31:10 *Statens va-nämnd* med 1 200 000 kronor per år från och med 2005 genom en överföring från anslaget 31:5 *Fonden för fukt- och mögelskador*.

En utredning av va-lagstiftningen har redovisats i juni 2004 och arbete med utvärdering m.m. av denna utredning pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Om utredningsförslaget antas kan va-nämndens arbetsbörda komma att öka.

Regeringen föreslår att 7 826 000 kronor anvisas under anslaget 31:10 *Statens va-nämnd* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 7 898 000 kronor och för 2007 till 8 031 000 kronor. Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:9 Statens va-nämnd

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	6 737	6 737	6 737
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-111	-50	62
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 200	1 211	1 231
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 826	7 898	8 031

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.10 31:10 Byggekostnadsforum m.m.¹

Tabell 3.32 Anslagsutveckling för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	46 683	83 638	
2004	Anslag	25 000 ²		55 540
2005	Förslag	25 000		
2006	Beräknat	25 000		
2007	Beräknat	25 000		

¹ Anslaget var tidigare benämnt *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet*.

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget var tidigare benämnt Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Från och med november 2002 fattas inga beslut om nya bidrag. Bidragsgivningen har upphört även om det fortfarande fattas beslut om ändringar av tidigare fattade beslut. Anslaget finansierar kostnaderna för administration av Byggekostnadsforums verksamhet och byggsamordnaren. Anslaget finansierar även stöd till pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja en hållbar utveckling, vilket innefattar resurs- och kostnadseffektivitet under byggnaders livslängd. Regeringen ser det som angeläget att få underlag och erfarenhet från pilotprojekten om resurs- och kostnadseffektivitet under byggnadens hela livslängd.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslog i 2004 års vårpropositionen att riksdagen skulle avsätta 2 000 000 kronor i 2004 års budget för en byggsamordnare med uppdrag att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för byggsektorn. Riksdagen har därefter beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:74). Utvecklingsprogrammet skall löpa under en treårsperiod och regeringen återkommer därför nu med en finansiering för de sista två åren. Av anslaget 31:10 *Byggekostnadsforum m.m.* får under 2005 och 2006 årligen högst 2 000 000 kronor användas för byggsamordnarens uppdrag.

Byggsamordnaren skall stödja och samordna utvecklingen av bedömningskriterier och nyckeltal för att mäta framsteg i respektive delsektor, initiera och utvärdera demonstrationsprojekt samt utdela utmärkelser till särskilt framstående projekt. Samordnaren skall beakta och samordna pågående aktiviteter och initiativ som finns inom sektorn, till den del det gagnar helheten. Samordnaren får ta andra initiativ och involvera nya intressenter som kan gynna en utveckling och utvärdering av sektorn så länge dessa ligger i linje med regeringens politik och initiativen inte överlappar någon myndighets arbetsuppgifter. En förutsättning för att utvecklingsprogrammet skall kunna genomföras är att övriga aktörer i sektorn medverkar med en lika stor insats som staten i projektet. Insatsen kan bestå av såväl arbetsinsatser som direkt finansiering av

tillkommande initiativ eller övergripande kostnader för genomförande av programmet. Regeringen anser att det är väsentligt att tillsammans med aktörerna i sektorn ta ett initiativ för en långsiktig förbättring av bygg-, fastighets- och anläggningssektorernas attraktivitet, konkurrenskraft, kompetens och lönsamhet.

Regeringen kommer fortsättningsvis att vidga pilotprojektet. Hittills har bidrag beviljats för projekt som på nya sätt söker få ner boendekostnaden vid nybyggnad av hyresbostäder. I den utvärdering av Byggekostnadsforums verksamhet som gjorts påpekas att BKF påtagligt lyckats rikta fokus i media och i den allmänna debatten kring sina frågor och att detta har skapat något som av utvärderingen benämns "förändringsstöt" i systemet. Det är betydelsefullt att denna "förändringsstöt" även kan få verkan på såväl andra upplåtelseformer än hyresrätt som arbetslokaler eller lokaler dit allmänheten har tillträde, exempelvis skolor och vårdlokaler, och dessa bör därför även kunna få möjlighet till stöd. Inriktningen skall fortfarande främst vara fokuserad på projekt som söker få ner boendekostnaderna vid nybyggnad av hyresbostäder och samtidigt främjar en hållbar utveckling. Genom att vidga användningen till, andra upplåtelseformer än hyresrätt som arbetslokaler eller lokaler dit allmänheten har tillträde, exempelvis skolor och vårdlokaler, ges möjlighet att få insyn och erfarenheter i andra typer av projekt som sedan kan användas för den huvudsakliga målgruppen. Samtidigt ges möjlighet för Byggekostnadsforum att skapa bredare kontaktytor och därigenom få ännu större genomslagskraft för sin "förändringsstöt". I den ungdomspolitiska propositionen aviserar regeringen dessutom att BKF inom ramen för sitt nuvarande uppdrag i högre grad skall beakta behovet av att få fram bra och billiga bostäder som är avsedda och anpassade till de behov unga har.

BKF:s stöd till pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främja ekologisk hållbarhet har koppling till delar i det uppdrag som givits åt byggsamordnaren, nämligen att initiera och utvärdera demonstrationsprojekt som ligger inom ramen för ett utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektorn. Båda arbetar för att bl.a. långsiktigt förbättra kvaliteten i byggandet. För att uppnå bästa möjliga

utväxling på insatserna och undvika dubbelarbete bör därför Byggekostnadsforum och byggsamordnaren samverka i arbetet med demonstrationsprojekt.

Regeringen föreslår att 25 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:10 *Byggekostnadsforum m.m.* under 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 25 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:10 Byggekostnadsforum m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	25 000	25 000	25 000
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	25 000	25 000	25 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.10.11 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder¹

Tabell 3.34 Anslagsutveckling för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Art	Belopp
2003	Utfall	215 615	Anslags-sparande	443 683
2004	Anslag	600 000 ²	Utgifts-prognos	338 948
2005	Förslag	600 000		
2006	Beräknat	600 000		
2007	Beräknat	0		

¹ Anslaget var tidigare benämnt *Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder*

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Investeringsbidraget lämnas för anordnande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bostäderna skall vara avsedda för permanent bruk och självständigt boende som är garanterat genom hyresavtal av normalt slag. Bidraget lämnas för nybyggnad och för ombyggnad av sådan byggnad, eller del av byggnad, som tidigare använts för annat ändamål än bostäder. Bostäderna får inte vara avsedda för viss kategori av boende. Bostäderna kan inrymmas i såväl småhus som flerbostadshus. Endast projekt som påbörjas under tiden den 17

april 2001–31 december 2006 kan beviljas investeringsbidrag.

Syftet med stödet är att uppnå en ökad produktion av främst små och medelstora lägenheter som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 600 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:11 *Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder* under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 600 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	600 000	600 000	600 000
Förändring till följd av:			
Beslut			-600 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	600 000	600 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2005 för anslaget 31:11 *Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder* ingå åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utbetalningar på högst 600 000 000 kronor 2006 och senare.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har tidigare beslutat att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist (prop. 2000/01:100 utg. omr. 18, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279). Riksdagen har beslutat att utöka bidraget med 1 200 000 000 kronor och förlänga tidsramen till 2006 (prop. 2001/02:100, bet. 2001/02:FiU21, rskr. 2001/02:326).

Tabell 3.36 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Utestående åtaganden vid årets början	0	179 373	400 000	495 000	
Nya åtaganden	179 373	400 000	575 000		
Infriade åtaganden	0	179 373	480 000	345 000	150 000
Utestående åtaganden vid årets slut	179 373	400 000	495 000		
Erhållen/föreslaget bemyndigande	1 800 000	1 200 000	600 000		

3.10.12 31:12 Statens bostadsnämnd

Tabell 3.37 Anslagsutveckling för 31:12 Statens bostadsnämnd

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	5 110	8 030	
2004	Anslag 7 919 ¹		8 254
2005	Förslag 7 769		
2006	Beräknat 7 837 ²		
2007	Beräknat 7 967 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 7 769 tkr i 2005 års prisnivå

³ Motsvarar 7 769 tkr i 2005 års prisnivå

Statens bostadsnämnd, som har ett verksamhetsperspektiv fram till 2010, har till uppgift att ge statligt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 769 000 kronor anvisas under anslaget 31:12 Statens bostadsnämnd under 2005. För 2006 beräknas anslaget till 7 837 000 kronor och för 2007 beräknas anslaget till 7 967 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.38 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:12 Statens bostadsnämnd

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	7 919	7 919	7 919
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-150	-82	48
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 769	7 837	7 967

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.10.13 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.39 Anslagsutveckling för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	119 350	151 818	
2004	Anslag 152 500 ¹		261 071
2005	Förslag 152 500		
2006	Beräknat 152 500		
2007	Beräknat 152 500		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

De utgifter som belastar anslaget avser stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras av Statens bostadsnämnd. Bestämmelser om stödet finns i

förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.

Statens bostadsnämnd har ett verksamhetsperspektiv fram till 2010. Regeringens tidigare bedömning att myndigheten sammanlagt skall få disponera 3 000 000 000 kronor kvarstår.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 152 500 000 kronor anvisas under anslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* under 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 152 500 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:13 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	152 500	152 500	152 500
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	152 500	152 500	152 500

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.41 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2003	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Utestående åtaganden vid årets början		0	30 000	55 000	
Nya åtaganden		30 000	75 000		
Infriade åtaganden		0	50 000	75 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	0	30 000	55 000		
Erhållen/förslaget bemyndigande		150 000	150 000		

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2005, för ramanslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2005.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det är viktigt att Statens bostadsnämnd kan bedriva sitt arbete långsiktigt och med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Ett bemyndigande begärs därför att under 2004 för anslaget 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* få göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 150 000 000 kronor efter 2005. Regeringen begärde motsvarande bemyndigande för 2004 i budgetproposition för 2004.

3.10.14 31:14 Hissbidrag**Tabell 3.42 Anslagsutveckling för 31:14 Hissbidrag**

Tusental kronor

2003	Utfall		Anslags- sparande	0
2004	Anslag	1 000	¹ Utgifts- prognos	1 000
2005	Förslag	29 000		
2006	Beräknat	0		
2007	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:74) att inrätta ett hissbidrag. Anslaget får användas till att lämna bidrag till nyinstallation av hiss eller annan lyftanordning i flerbostadshus som påbörjas under perioden 15 april–31 december 2004. Bidrag får lämnas till 25 procent av installationskostnaden, dock högst 250 000 kronor per hiss.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 29 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:14 *Hissbidrag* under 2005.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:14 Hissbidrag

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	29 000	0	0
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	29 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**3.10.15 31:15 Ungdomsbostads-
samordnare****Tabell 3.44 Anslagsutveckling för 31:15
Ungdomsbostadssamordnare**

Tusental kronor

2003	Utfall		Anslags- sparande	0
2004	Anslag	0	¹ Utgifts- prognos	0
2005	Förslag	1 500		
2006	Beräknat	1 500		
2007	Beräknat	1 500		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Regeringen har i den Ungdomspolitiska propositionen (prop. 2004/05:2) gjort bedömningen att en nationell bostadssamordnare skall tillkallas med uppgift att under en treårsperiod arbeta för att underlätta arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder i syfte att underlätta ungdomars tillträde på bostadsmarknaden.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 500 000 kronor anvisas under anslaget 31:15 *Ungdomsbostadssamordnare* under 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 1 500 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2005–2007 beräknats enligt följande:

Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 31:15 Ungdomsbostadssamordnare

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 500	1 500	1 500
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 500	1 500	1 500

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4 Politikområde Regional samhällsorganisation

4.1 Omfattning

Politikområdet Regional samhällsorganisation avser den samordnade länsförvaltningen och olika former för ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Politikområdet omfattar därmed anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna hade 2003 en total omsättning på drygt 3,3 miljarder kronor. Av det finansierades ca 63 procent inom ramen för politikområdet genom anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* Under de senaste åren har trenden varit att finansieringen via detta anslag minskat och andra finansieringskällor blivit allt viktigare, vilket påverkat länsstyrelsernas planeringsförutsättningar. Andra finansieringskällor var övriga anslag, bidrag och avgiftsintäkter.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 057,1	2 154,5	2 126,5	2 168,2	2 184,8	2 220,2
32:2 Kommunala samverkansorgan	25,3	34,9	34,3	36,7	36,7	36,7
Totalt för politikområde Regional samhällsorganisation	2 082,4	2 189,4	2 160,8	2 204,9	2 221,5	2 256,9

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

4.3 Mål

4.3.1 Mål för politikområde Regional samhällsorganisation

Målet för politikområdet Regional samhällsorganisation är att länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

4.3.2 Mål för verksamhetsområdena under politikområdet

En beskrivning och resultatbedömning för 2003 av de olika verksamhetsområdena lämnas i avsnitt 4.6.1. Verksamhetsområdena är:

- kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete,
- ärendehandläggning,
- tillsyn och vägledning.

Målen för verksamhetsområdena under politikområdet för 2003 var:

- Ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.
- Ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete. För 2003 gällde speciellt att tillsynsplaner skall upprättas för samtliga tillsynsområden.
- Länsstyrelsernas verksamhet skulle kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

4.4 Politikens inriktning

Samtliga 21 län skall utvecklas så att de mål som anges i den nationella politiken fullföljs oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun. Samtidigt skall hänsyn tas till de mål för den regionala utvecklingen som regionala och lokala företrädare har ställt upp.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala

företrädare och samordnare i de frågor som statsmakterna lagt på länsstyrelserna. I länsstyrelsernas roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har också omfattande förvaltningsuppgifter.

Försöksverksamheter

I Skåne och Västra Götalands län pågår en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning mellan stat och landsting. Huvudsyftet är att utveckla former för en fördjupad demokratisk förankring av det regionala utvecklingsarbetet. Lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning gäller t.o.m. den 31 december 2006.

På Gotland pågår en försöksverksamhet som innebär att länsarbetsnämndens och skogsårdsstyrelsens verksamheter inordnats i länsstyrelsen t.o.m. utgången av 2006. Lagen (1997:1144) om försöksverksamhet med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län gäller till och med den 31 december 2006.

Kommunala samverkansorgan

Det finns möjlighet att i samtliga län bilda kommunala samverkansorgan i form av kommunalförbund enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Ett sådant samverkansorgan kan överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelsen, under förutsättning att samtliga kommuner är medlemmar i kommunalförbundet. Även landstinget kan vara medlem, men detta är inget krav. De uppgifter som överförs finansieras av anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* men även delvis via anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

För närvarande finns kommunala samverkansorgan i åtta län: Blekinge, Dalarnas, Gotlands, Hallands, Kalmar, Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län. Samverkansorganen i Gotlands och Kalmar län har under innevarande mandatperiod en beslutanderätt över regionalpolitiska medel som skiljer sig från övriga samverkansorgan. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan skall få överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelsen

från och med 2005 har inkommit till regeringen från Regionförbundet Jönköpings län.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Länsstyrelseutredningen

Regeringen tillkallade i augusti 2002 en särskild utredare med uppdrag att se över styrningen av länsstyrelsernas verksamhet (dir. 2002:114).

Utredaren skulle bedöma om nuvarande styrsystem och fördelning av ansvaret för styrningen gav tillräckliga förutsättningar för en effektiv verksamhet. Utredarens uppgift omfattade också en prövning av fördelningen av ramanslaget för länsstyrelsernas förvaltningskostnader mellan länsstyrelserna. Dessutom skulle möjligheterna till utvecklad samordning och samverkan mellan länsstyrelserna ses över.

Utredningen har redovisat betänkandet *Det ofullständiga pusslet* (SOU 2004:14). Utredningen bedömer att dagens styrsystem och fördelning av ansvaret för styrningen av länsstyrelserna inte ger tillräckliga förutsättningar för en effektiv verksamhet. Utredningen har därför lämnat en rad olika förslag till förändringar som avser:

- En mer samlad styrning från Regeringskansliet när det gäller länsstyrelserna.
- Utveckling av dels länsstyrelsernas regleringsbrev, dels andra myndigheters regleringsbrev som berör länsstyrelserna, för att skapa en helhetsbild av länsstyrelsernas totala verksamhet och finansiering.
- Länsstyrelsernas komplexa finansieringsbild och utvecklingsbehoven i den ekonomiska styrningen.
- Möjligheterna till utvecklad samordning och samverkan mellan länsstyrelserna.

Förslaget har remitterats och en sammanställning av remissvaren (dnr. Fi2003/1586 och dnr. Fi2004/686) är tillgänglig i Finansdepartementet.

Utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Nya styrelser

I enlighet med regeringens proposition Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138) beslutade riksdagen att länsstyrelsernas styrelser fr.o.m. 2003 utses av regeringen och inte som tidigare av landstingen. Därigenom har länsstyrelsernas statliga uppdrag tydliggjorts.

I län med kommunala samverkansorgan eller försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning har länsstyrelsernas styrelser nio ledamöter, inklusive landshövdingen. Övriga länsstyrelsernas styrelser har tretton ledamöter, inklusive landshövdingen, för att möjliggöra en bred kommunalpolitisk representation.

I linje med programmet för styrelseutbildning i statsförvaltningen har Finansdepartementet under året genomfört sådana styrelseutbildningar vid ett antal länsstyrelser (dnr. Fi2004/3504).

Utvärdering av försöksverksamheten med ändrad ansvarsfördelning

Riksdagen har beslutat att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län bör utvärderas (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138). Regeringen har därför den 27 november 2003 givit Högskolan i Halmstad och Statskontoret i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län (dnr. Fi2003/6216, dnr. Fi2003/6217). Den övergripande uppgiften för Högskolan i Halmstad är att besvara frågan om försöksverksamheten har bidragit till en bättre demokratisk förankring av de regionala utvecklingsfrågorna. Statskontorets övergripande uppgift är att besvara frågan om försöksverksamheten har bidragit till bättre samordning och därmed till ett effektivare resursutnyttjande i länet. Under arbetets gång skall Högskolan i Halmstad och Statskontoret hålla Ansvarskommittén informerad om utfallet av utvärderingarna. Uppdragen skall redovisas till regeringen senast den 31 december 2004.

För att inte föregripa Ansvarskommitténs samlade bedömning av den regionala nivåns struktur och uppgifter bereds för närvarande inom Regeringskansliet en proposition med förslag om förlängd av försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län.

Försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning på Gotland

Länsstyrelsen i Gotlands län har i regleringsbrevet för 2003 och 2004 fått i uppdrag att, med anledning av försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning, redovisa initiativ och insatser i verksamheten som varit ett resultat av sådana sektorsövergripande bedömningar som försöksverksamheten möjliggjort.

För 2003 konstaterar länsstyrelsen att det tagits många initiativ som direkt eller indirekt varit ett resultat av sådana sektorsövergripande bedömningar som försöksverksamheten möjliggjort. Genom riksdagens beslut att förlänga försöksverksamheten har det skapats nya incitament för att än mer fördjupa och utveckla det sektorsövergripande arbetet. Länsstyrelsen räknar därför med att i årsredovisningen för 2004 kunna redovisa ytterligare positiva resultat av den pågående försöksverksamheten.

Vidare har Länsstyrelseutredningen (SOU 2004:14) studerat försöksverksamheten. Ett uppdrag att utvärdera försöksverksamheten kommer att beredas inom Regeringskansliet.

Vattenmyndigheter

EU:s ramdirektiv 2000/60/EG för vatten (EGT L 327, 22.12.2000, s.1, Celex 32000L0060) innebär höjda ambitioner för att förbättra vattenkvaliteten.

I 5 kap. 10 § första stycket miljöbalken framgår att för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön skall Sveriges landområden och kustvattenområden delas in i fem vattendistrikt.

I 5 kap. 11 § första stycket miljöbalken finns en bestämmelse om att en länsstyrelse i varje vattendistrikt skall vara vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön i distriktet. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter har ålagts nya arbetsuppgifter. Även övriga länsstyrelser har fått nya uppgifter inom ramen för vattenmiljöförvaltningen.

Genom ändring i förordningen (2002:864) med länsstyrelseinstruktion har regeringen beslutat att:

- Länsstyrelsen i Norrbottens län skall vara vattenmyndighet för Bottenvikens vattendistrikt.
- Länsstyrelsen i Västernorrlands län skall vara vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt.

- Länsstyrelsen i Västmanlands län skall vara vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt.
- Länsstyrelsen i Kalmar län skall vara vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län skall vara vattenmyndighet för Västerhavets vattendistrikt.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Länsstyrelserna har uppgifter inom drygt 20 av de 48 politikområdena. Detta innebär att beslut och insatser inom olika politikområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet.

Flera utredningar och framlagda propositioner har behandlat roller och ansvarsfördelning mellan olika statliga aktörer eller mellan staten och kommunerna. Bland annat kan delbetänkandet Kortare instanskedja och ökad samordning – Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation (SOU 2004:40) samt implementeringen i Sverige av EU:s beslut 2003 om en jordbruksreform (Ds 2004:9) nämnas.

4.6 Resultatbedömning

Även för 2003 har länsstyrelserna rapporterat om ett ekonomiskt ansträngt läge. Samtidigt arbetar länsstyrelserna med att på olika sätt skapa större effektivitet och service genom förbättrade rutiner, ökad samordning mellan länsstyrelser och ökad tillgänglighet av länsstyrelsernas tjänster.

Av bl.a. länsstyrelsernas årsredovisningar för 2003 (dnr. Fi2004/685, dnr. Fi2004/1269), miljöledningsredovisningar (dnr. Fi2004/386), risk och sårbarhetsanalyser (dnr. Fi2004/289), redovisningen av uppdrag utöver de i regleringsbrevet för 2003 (dnr. Fi2004/932), budgetunderlag för 2005 (dnr. Fi2004/692) samt lämnade prognoser för 2004 (dnr. Fi2004/448) och av delårsrapporten januari 2004 – juni 2004 (dnr. Fi2004/3532 och dnr. 2004/3841) framgår att länsstyrelserna bedrivit sin verksamhet på ett i huvudsak tillfredsställande sätt och med gott resultat, men visar samtidigt, liksom tidigare år, att det finns skillnader mellan länsstyrelserna och mellan de olika sakområdena.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår för att förbättra uppföljningen och möjligheterna till jämförelser, med syfte att nå en jämnare målpuppfyllelse och högre grad av enhetlighet.

Länsstyrelserna bedriver verksamhet inom ett stort antal politikområden. Den närmare redovisningen och bedömningen av länsstyrelsernas och i förekommande fall de kommunala samverkansorganens och de regionala självstyrelseorganens resultat redovisas i budgetpropositionen under respektive utgifts- och politikområde:

- Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet
- Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- Utgiftsområde 14 Arbetsliv
- Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
- Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
- Utgiftsområde 19 Regional utveckling
- Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård
- Utgiftsområde 22 Kommunikationer
- Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
- Utgiftsområde 24 Näringsliv

4.6.1 Resultat

Resultaten 2003 för politikområdet Regional samhällsorganisation redovisas nedan per verksamhetsområde:

- kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete,
- ärendehandläggning,
- tillsyn och vägledning.

Utvecklingsinsatser samt uppgifter om personal, kompetensförsörjning och ekonomi redovisas också. Då vissa förändringar gjorts i verksamhetsstrukturen kan historiska jämförelser inte alltid göras.

Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete

Regeringens mål är ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.

Det kunskapsuppbyggande, samordnings- och sektorsövergripande arbetet blir av allt större betydelse för att kunna jämka samman olika nationella mål och skilda intressen på regional nivå. Som ett led i att uppnå samhällsekonomiska och långsiktiga lösningar arbetar länsstyrelserna med utveckling av det sektorsövergripande arbetet och samordning av insatser. Länsstyrelserna anser att ett sektorsövergripande arbetssätt överlag ger ett positivt bidrag till verksamhetens resultat, men att det ofta är resurskrävande.

Länsstyrelserna bedriver också ett sektorsövergripande arbete internt och samverkar såväl lokalt som regionalt med olika aktörer, men även med andra länsstyrelser och centrala myndigheter.

Inom naturvård och kulturmiljö underlättas det sektorsövergripande arbetet genom att de långsiktiga målen för båda områdena styrs av de nationella miljö kvalitetsmålen. Inom det civila försvaret och krisberedskapsområdet sker samverkan med externa aktörer, framför allt kommunerna. I arbetet med regionala tillväxt-avtal/-program och i det regionala utvecklingsarbetet i övrigt finns också ett omfattande samarbete med såväl interna som externa aktörer.

För verksamhetsområdet Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete som helhet har länsstyrelserna för verksamhetsåret 2003 redovisat att de använt resurser motsvarande 1,7 miljarder kronor eller nästan 51 procent av de totala verksamhetskostnaderna. Länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands och Västerbottens län har använt mer än 60 procent av sina totala kostnader inom verksamhetsområdet, se tabell 4.2.

Tabell 4.2 Sektorsövergripande arbetes m.m. andel av kostnaderna

Länsstyrelsen i	Andel
Norrbottnens län	62
Jämtlands län	61
Västerbottens län	61
Södermanlands län	59
Västernorrlands län	58
Dalarnas län	57
Västmanlands län	54
Kalmar län	52
Örebro län	52
Gävleborgs län	51
Snitt	51
Jönköpings län	50
Blekinge län	49
Värmlands län	49
Hallands län	49
Uppsala län	49
Stockholms län	48
Västra Götalands län	47
Kronobergs län	46
Skåne län	46
Östergötlands län	45
Gotlands län	29

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar för 2003

Ärendehandläggning

Regeringens mål är att länsstyrelsernas verksamhet skall kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Under året inkom knappt 790 000 ärenden till länsstyrelserna. Ytterligare cirka 22 000 initiativärenden hanterades. Antalet inkomna ärenden var ca 7 000 fler än föregående år. Beträffande initiativärenden har dessa minskat med ca 12 000 ärenden. I statistiken ingår inte ärenden avseende ansökningar om körkortstillstånd som inte förleder någon utredning och som finns registrerade hos Vägverket.

Ärenden inom områdena Kommunikationer och Lantbruk är dominerande. Tillsammans utgjorde de knappt 80 procent av alla ärenden.

Det totala antalet överklagandeärenden (11 400 stycken) har ökat något jämfört med föregående år (ca 300 stycken). Av de ärenden som avgjorts i högre instans (9 500 stycken) har

länsstyrelsens beslut ändrats i 14 procent av fallen, vilket är något mer än föregående år.

Bostadsärenden

Den utgående balansen för ärenden avseende överklaganden av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen samt investeringsbidrag till bostäder, har ökat med drygt 1 200 ärenden jämfört med 2002. Detta förklaras främst av att ett stort antal överklagade bygglovsbeslut avseende uppförande av master och antenner för tredje generationens mobiltelefoni (3G) medfört att ärendemängden ökat kraftigt. Länsstyrelserna i de tre storstads länen uppger i sina årsredovisningar att de vidtagit åtgärder under 2003, och att ytterligare åtgärder vidtas under 2004, för att framöver kunna minska balanserna och genomströmningstiden för ett ärende. Under 2003 har länsstyrelserna, trots förändrade arbetssätt och fler antal avgjorda ärenden jämfört med 2002, varit tvungna att göra prioriteringar i ärendehandläggningen. Detta har fått som konsekvens att genomströmningstiderna för ärenden som inte är prioriterade ökat. Den genomsnittliga genomströmningstiden för samtliga länsstyrelser avseende överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen ligger på drygt fyra månader och på knappt fyra månader för investeringsbidrag till bostäder. Variationen i genomsnittlig genomströmningstid mellan länsstyrelserna är dock stor.

Länsstyrelserna i Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län redovisar få investeringsbidragsärenden och uppgifter om genomströmningstid saknas. I tabell 4.3 återfinns uppgifter per länsstyrelse.

Tabell 4.3 Genomströmningstider (dagar)

Länsstyrelsen i	Överklagande av kommuns beslut	Investeringsbidrag till bostäder
Stockholms län	157	233
Uppsala län	99	50
Södermanlands län	125	328
Östergötlands län	110	102
Jönköpings län	70	106
Kronobergs län	161	59
Kalmar län	88	20
Gotlands län	241	47
Blekinge län	53	181
Skåne län	258	108
Hallands län	67	127
Västra Götalands län	128	160
Värmlands län	59	142
Örebro län	55	134
Västmanlands län	86	188
Dalarnas län	143	0
Gävleborgs län	43	0
Västernorrlands län	189	123
Jämtlands län	354	0
Västerbottens län	31	52
Norrbottens län	90	175

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar för 2003

För verksamhetsområde Ärendehandläggning som helhet har länsstyrelserna för verksamhetsåret 2003 använt resurser motsvarande drygt 1 miljard kronor eller drygt 31 procent av de totala verksamhetskostnaderna, se tabell 4.4.

Tabell 4.4 Ärendehandläggningens andel av kostnaderna

Procent

Länsstyrelsen i	Andel
Kronobergs län	39
Skåne län	39
Hallands län	37
Jönköpings län	35
Uppsala län	34
Västra Götalands län	34
Blekinge län	34
Östergötlands län	33
Örebro län	33
Stockholms län	33
Värmlands län	33
Kalmar län	32
Snitt	31
Västernorrlands län	31
Västmanlands län	30
Södermanlands län	29
Jämtlands län	28
Gävleborgs län	28
Dalarnas län	28
Norrbottens län	26
Västerbottens län	24
Gotlands län	16

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar för 2003

Tillsyn och vägledning

Länsstyrelserna utövar tillsyn över verksamhet för vilka kommunerna har ett ansvar, t.ex. äldreomsorg, miljö- och hälsoskydd samt socialtjänst, men också över andra aktörer t.ex. inom näringslivet. Tillsynen är därmed ett viktigt instrument för att uppnå de nationella målen och se till att statsmakternas beslut fullföljs och upprätthålls inom dessa områden.

Länsstyrelsernas tillsynsuppgifter har ökat inom olika politikområden. Exempel på detta är tillsynsuppgifter enligt miljöbalken och beslutet om äldreskyddsombud.

Regeringens mål är ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete. För 2003 gällde speciellt att tillsynsplaner skulle upprättas för samtliga tillsynsområden.

Antalet tillsynsobjekt 2003 var ca 830 000. För verksamhetsområde Tillsyn och vägledning som helhet har länsstyrelserna använt resurser motsvarande 500 miljoner kronor eller drygt 15

procent av de totala verksamhetskostnaderna, se tabell 4.5.

Ett arbete med att upprätta tillsynsplaner pågår. Hittills har länsstyrelserna upprättat tillsynsplaner för knappt 60 procent av objekten.

Tabell 4.5 Tillsynens andel av kostnaderna

Procent

Länsstyrelsen i	Andel
Östergötlands län	22
Stockholms län	19
Västra Götalands län	19
Värmlands län	18
Uppsala län	17
Blekinge län	16
Västmanlands län	16
Kalmar län	16
Västerbottens län	16
Skåne län	16
Örebro län	15
Snitt	15
Jönköpings län	15
Kronobergs län	15
Gävleborgs län	15
Hallands län	14
Norrbottnens län	13
Västernorrlands län	12
Södermanlands län	12
Jämtlands län	11
Dalarnas län	8
Gotlands län	5

Källa: Länsstyrelsernas årsredovisningar för 2003

Utvecklingsinsatser

Länsstyrelserna arbetar inom ett stort antal utvecklingsområden. Nedan återges några.

IT-samverkan

IT-området är ett område inom vilket länsstyrelserna har utvecklat en långtgående samordning. Det finns en IT-strategigrupp som har huvudansvaret för samordningen. En omfattande satsning är nätverket mellan länsstyrelserna, det s.k. LstNet. Till detta nätverk är ytterligare ungefär 20 myndigheter knutna. Det medför stora fördelar i kommunikationen mellan länsstyrelserna och övriga myndigheter.

Yrkestrafiktillstånd via Internet – ett steg mot 24-timmarsmyndigheten

I samverkan med Skatteverket, Svenska Kommunförbundet, Rikspolisstyrelsen, Patent- och registreringsverket, Vägverket samt Statskontoret bedrevs ett för länsstyrelserna gemensamt pilotprojekt hos Länsstyrelsen i Stockholms län under 2002 och 2003. Syftet var att minska handläggningstiden och minimera den sökandes myndighetskontakter vid ansökan om yrkestrafiktillstånd.

Genom nya lösningar skall myndigheterna samverka och använda en utvecklad teknik för ärendehantering. Projektet innebar att de ca 3 000 företag och personer som årligen söker yrkestrafiktillstånd i Stockholms län därmed fick en förenklad och avsevärt snabbare ansökningsprocess via Internet. Sedan driftstarten i oktober 2003 har handläggningstiden kunnat begränsas till ca tre dagar.

Fortsatt utveckling mot 24-timmarsmyndigheten

Länsstyrelseorganisationen omfattar 21 myndigheter som var och en bedriver verksamhet inom ett stort antal sektorer, ofta i samverkan med andra offentliga aktörer, bl.a. ett 20-tal centrala sektorsmyndigheter. Detta ställer särskilda krav på länsstyrelsernas ledning och på samordning av det gemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet.

I det fortsatta utvecklingsarbetet mot 24-timmarsmyndigheten är det viktigt att länsstyrelserna uppträder samlat och erbjuder gemensamma tjänster som förenklar för medborgare, företag och andra aktörer inom den offentliga sektorn.

Länsstyrelserna skall i större utsträckning erbjuda 24-timmarsrelaterade tjänster genom Internet. Det är därför angeläget att länsstyrelserna verkar för att de nödvändiga gemensamma förutsättningarna i form av struktur etc. för en sådan sammanhållen, effektiv utveckling snarast etableras. Ett syfte skall vara att skapa en vägledande modell för en sammanhängande funktionalitet som underlättar den gemensamma utvecklingen av 24-timmars-tjänster, parallellt med att de egna verksamheterna effektiviseras.

Länsstyrelserna har under 2004 startat nya gemensamma projekt för andra ärendegrupper, där bl.a. erfarenheter som erhållits från det genomförda pilotprojektet tas till vara.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med 24-timmarsutvecklingen förutsätts kunna ledas och samordnas inom ramen för den nya länsstyrelsegemensamma organisationen för sammanhållen utveckling.

Ökad samordning

I sakfrågor som är föremål för samordning och samverkan sker detta i olika konstellationer beroende på frågornas karaktär. Många av de frågor som länsstyrelserna har att hantera når geografiskt över en eller fler länsgränser. Vissa frågor kan ha mer funktionella samband och gränser. Det kan röra sig om samverkan kring sjöar, vattendrag, skogar och skärgård. RUS-projektet (Regionalt Uppföljnings System) är ett exempel på samordning inom miljöområdet. Huvudmålet för RUS är att utveckla ett gemensamt uppföljningssystem för miljömålen och därmed stödja, vägleda och samordna länsstyrelsernas arbete. Arbetet berör även representanter från Naturvårdsverket och Svenska Kommunförbundet.

Ett annat exempel på samverkan är LAKY, (Länsstyrelsernas Arbetsgrupp för Körkort- och Yrkestrafikfrågor). LAKY har som huvuduppgift att skapa ett bra samarbete mellan länsstyrelserna och Vägverket samt att utveckla gemensamma och effektiva handlägningsrutiner, en enhetlig rättstillämpning och IT-stöd i ärenden om körkort och yrkestrafik.

Det finns också frågor som endast förekommer i vissa län och där samverkan är nödvändig. Till exempel har länsstyrelserna i de län där det finns kärnkraftverk ett nära samarbete med varandra och med angränsande län.

Länsstyrelseakademien

Inom kompetensutvecklingsområdet är Länsstyrelseakademien ett exempel på ett samordningsprojekt. Akademien bedrivs som en försöksverksamhet mellan sex länsstyrelser med uppgift att ta fram ett samordnat utbud av länsstyrelsespecifik utbildning. Syftet är att tillhandahålla anpassad utbildning till låga kostnader och med möjlighet till alternativa utbildningsformer, bl.a. genom att utnyttja datatekniken på olika sätt. Målgruppen är länsstyrelsens personal. I projektet ingår även Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

Geografiskt samarbete

Ett geografiskt samarbete mellan länsstyrelserna finns bl.a. bland mälardalslänen, sydlänen och de nordliga länen inom såväl olika sakområden som administrativa frågor.

Regeringskansliets insatser

Under året har Finansdepartementet fortsatt arbetet med att utveckla styrningen av länsstyrelserna, bl.a. genom budgetdokumenten och mål- och resultatdialogerna.

Under hösten 2003 genomfördes kompetensutvecklingsinsatser i form av seminarier – en med temat ”En attraktiv arbetsplats – från ord till handling” och en om tillsynsfrågor.

Konferensen om en attraktiv arbetsplats vände sig till länsöverdirektörer/länsråd, personalchefer samt representanter för det länsstyrelsegemensamma De ungas råd. Syftet var att utbyta erfarenheter och att inspirera till fortsatt arbete med att utveckla länsstyrelsen till en attraktiv arbetsplats samt att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte. Bakgrunden var diskussioner om den framtida personalförsörjningen med anledning av den höga medelåldern och de stora pensionsavgångarna som väntar samt hur länsstyrelserna skall kunna attrahera den framtida arbetskraften och vara en attraktiv arbetsplats.

Som ett led i ett mer aktivt arbete med tillsyn har Finansdepartementet anordnat ett seminarium riktat till personer på länsstyrelserna som har övergripande ansvar för tillsynsverksamheten avseende styrnings- uppföljnings- och metodfrågor.

Under våren 2004 arrangerade Närings- och Finansdepartementet ett länsledningsseminarium för landshövdingar och länsråd med fokus på jämställdhetsintegrering. Under våren 2004 har även ett utbildningsprogram för länsstyrelsernas jämställdhetsakkunniga startats.

Som ett led i förstärkningen av Regeringskansliets krishanteringsförmåga genomför departementen seminarier med sina respektive myndigheter. Under hösten 2004 har tre seminarier ägt rum med Finansdepartementet och länsstyrelserna. Målet var att identifiera på vilket sätt Finansdepartementet bör utveckla sin krishanteringsförmåga i samarbete med länsstyrelserna. Vid seminarierna diskuterades bl.a. länsstyrelsernas nya roll som geografiskt områdesansvariga och samverkan mellan Regeringskansliet och länsstyrelserna.

I regeringens skrivelse En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) framgår bland annat att vissa myndigheter skall göras särskilt uppmärksamma på frågor om mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av detta fick länsstyrelserna i Stockholms, Skåne, Norrbottens, Hallands, Västernorrlands, Värmlands och Östergötlands län under 2004 i uppdrag att kartlägga och analysera hur de mänskliga rättigheterna berör och berörs av länsstyrelsernas verksamhet. Utifrån denna information skall de utvalda länsstyrelserna ta fram handlingsplaner, bland annat för hur kunskapen och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna hos de anställda kan öka under 2004 och 2005. Planen skall redovisas till Justitiedepartementet senast den 1 september 2004. En slutlig rapport med dittills framkomna resultat skall redovisas senast den 1 april 2005.

Personal och kompetensförsörjning

Antalet anställda vid länsstyrelserna uppgick i september 2003 till drygt 5 200 personer. Det är en ökning med 116 personer. Även 2002 ökade personalen med ca 100 personer jämfört med föregående år. Andelen kvinnor 2003 var 58 procent. Dock är kvinnor underrepresenterade i ledande befattningar.

Könsfördelningen i den statliga sektorn är jämnare än hos länsstyrelserna. År 2003 var 45 procent av de statligt sysselsatta kvinnor och 55 procent män. Av de kommun- och lands- tingsanställda är fyra av fem kvinnor. Det omvända förhållandet råder inom tillverkningsindustrin, där nästan tre fjärdedelar är män.

Sammantaget varierar personalrörligheten vid länsstyrelserna mellan 5 och 12 procent. Personalomsättningen sjunker med stigande ålder. Skillnaden mellan könen i personalrörlighet är marginell. Personalrörligheten är låg inom personalkategorierna ledningskompetens och stödkompetens, men högre bland övriga anställda.

Personalen vid länsstyrelserna har en högre medelålder än i staten som helhet. Medelåldern för statligt anställda är 45,0 år och för länsstyrelserna är medelåldern 47,1 år. Medelåldern för män vid länsstyrelserna är 48,2 år och för kvinnor 46,3 år. För staten som helhet är motsvarande siffror 44,9 år och 45,0 år. Av de anställda i staten 2003 var 53 procent 45 år eller

äldre. Motsvarande andel på hela arbetsmarknaden var drygt 40 procent (2002). Vid länsstyrelserna var under 2003 cirka 61 procent över 45 år.

Mot bakgrund av den relativt höga medelåldern ökar antalet kommande pensionsavgångar. Om antalet anställda är konstant, kommer 5 procent av de anställda vid länsstyrelserna 2010 att vara 65 år. I dag är motsvarande siffra 1,4 procent.

Drygt 62 procent av de anställda vid länsstyrelserna har någon form av eftergymnasial utbildning. Detta är en lägre siffra än för staten som helhet, där 70 procent har en eftergymnasial utbildning. Drygt 7 procent vid länsstyrelserna har mer än fem års eftergymnasial utbildning.

Allt fler länsstyrelser arbetar därför med pensions- och kompetensförsörjningsfrågorna, där kompetensanalyser, kompetensinventeringar och individuella kompetensplaner blir allt vanligare.

Sjukfrånvaron på länsstyrelserna varierar mellan 2,4 procent och 6,4 procent. Staten som helhet hade 4,8 procent. Kvinnorna hade generellt sett högre sjukfrånvaro än männen och stigande ålder medför en ökad sjukfrånvaro. Långtidssjukskrivningarna utgör mellan ca 30 och 90 procent av den totala sjukfrånvaron. Flertalet länsstyrelser arbetar aktivt med åtgärder för att förebygga ohälsa.

EA-värderingar

I den ekonomiadministrativa värderingen av de statliga myndigheterna för 2003 som Ekonomistyrningsverket genomfört har sju länsstyrelser fått högsta värde (AA) på en niogradig skala. Elva har fått det tredje värdet (BA) och tre det fjärde högsta värdet (BB).

Ekonomi

Länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader för 2003 uppgick till 3 305 miljoner kronor och verksamhetens intäkter till 3 236 miljoner kronor.

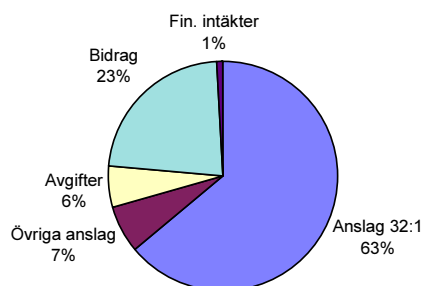
Därutöver har länsstyrelserna levererat 2 037 miljoner kronor till statskassan avseende avgifter m.m. som inbetalats till länsstyrelserna. Avgifterna avser bl.a. ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter och vissa EU-bidrag. Av dessa

utgjorde EU-medel över 90 procent. Vidare administrerade länsstyrelserna transfereringar av olika slag, bl.a. lönegarantier, till ett värde av 5 860 miljoner kronor.

Verksamheten finansierades till ungefär två tredjedelar av anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och uppgick till 2 044 miljoner kronor. En ökning med 87 miljoner kronor mot 2002 (4,4 procent). Det är främst pris- och löneomräkning av anslaget och medel för äldreskyddsombud som har medfört denna ökning. Andra anslag har tillfört 174 miljoner kronor till finansieringen av länsstyrelsernas verksamhet (en minskning med 31 miljoner kronor), medan avgifter och andra ersättningar tillfört 186 miljoner kronor (oförändrad nivå).

Den bidragsfinansierade verksamheten har, jämfört med föregående år, ökat sin andel av den totala finansieringen, från 22,8 till 25,1 procent. Ökningen beror i första hand på att medel som tidigare direkt tilldelats länsstyrelsen via anslag i stället överförts som bidrag från andra myndigheter.

Diagram 4.1 Länsstyrelsernas finansiering år 2003 (%)

Skillnader i finansiering förekommer dock mellan länsstyrelserna. Länsstyrelsen i Gotlands län har, i relation till sina totala intäkter, en förhållandevis liten andel ramanslag och en stor andel finansiering via övriga anslag. Detta beror främst på försöksverksamheten med vidgad samordnad statlig länsförvaltning, vilken innebär att även verksamheter inom arbetsmarknad och skogsfrågor inordnats i länsstyrelsen. Även de nordligaste länen finansieras i större omfattning med övriga anslag än via anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*. Detta beror främst på en, i förhållande till övriga län, större tilldelning av

medel för satsningar inom ramen för allmänna regionalpolitiska åtgärder.

Generellt uppvisar länsstyrelserna en komplex finansiell struktur med ett flertal olika finansieringskällor. De totala intäkterna uppgick till 3 236 miljoner kronor, vilket är en ökning med 166 miljoner kronor, eller ca 5,4 procent, jämfört med föregående år. Intäkter av anslag är länsstyrelsernas största finansieringskälla och utgör nästan 70 procent av de totala intäkterna.

4.6.2 Analys och slutsatser

För att länsstyrelserna skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt inom ramen för tilldelade medel krävs fortsatt utveckling och effektivisering av verksamheten. Regeringen vill i det sammanhanget lyfta fram möjligheterna till fortsatt och vidareutvecklad samverkan samt gemensamt resursutnyttjande mellan länen. Detta har närmare belysts i den tidigare nämnda översynen av styrningen av länsstyrelsernas verksamhet.

Det fortsatta utvecklingsarbetet kan bl.a. ta sin utgångspunkt i detta.

4.7 Revisionens iakttagelser

Revisionsberättelser

Riksrevisionen har i allt väsentligt funnit länsstyrelsernas årsredovisningar rättvisande (dnr. Fi 2004/1268). Dock har Länsstyrelsen i Blekinge län och Länsstyrelsen i Gävleborgs län fått revisionsberättelse med invändning avseende 2003.

Vid Länsstyrelsen i Blekinge län har utgifter för transfereringar avräknats mot anslag fel budgetår. Länsstyrelsen har vidtagit åtgärder för att rätta till detta och kommer dessutom att, inom ramen för ett särskilt uppdrag, se över sin interna styrning och kontroll.

Vid Länsstyrelsen i Gävleborgs län har rekviderade bidrag från EG:s strukturfonder redovisats felaktigt. Även här har länsstyrelsen sett över sina interna rutiner.

Regeringen bedömer att de åtgärder som länsstyrelserna redovisat är tillfredsställande.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	2 057 109	Anslags-sparande	29 634
2003	Utfall	2 057 109		
2004	Anslag	2 154 467 ¹	Utgifts-prognos	2 126 456
2005	Förslag	2 168 221		
2006	Beräknat	2 184 775 ²		
2007	Beräknat	2 220 235 ³		

¹ Varav 16.000 tkr på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, bet. 2003/04:FiU21, och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005

² Motsvarar 2 166 627 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 165 735 tkr i 2005 års prisnivå.

Länsstyrelsen verkar utifrån den grundläggande uppgiften att vara statens regionala företrädare och samordnare i de frågor som statsmakterna lagt på länsstyrelsen. I länsstyrelsens roll ingår att agera utifrån ett statligt helhetsperspektiv och därigenom bidra till att nationella intressen får genomslag på regional nivå. Även för många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter avseende samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering.

Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter. Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* avser medel för länsstyrelsernas verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	2 036 897	-	-	7 010
Prognos 2004	2 000 000	67 928	67 456	472
Budget 2005	1 874 127	69 340	68 748	592

De avgiftsintäkter som redovisas mot inkomstitel och som länsstyrelserna inte får disponera utgörs bl.a. av expeditions- och ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter, täktavgifter, EG-finansierade struktur- och regionalstöd, bidrag från EG:s regionalfond och bidrag från EG:s socialfond.

De avgifter som får disponeras utgörs bl.a. av avgifter för körkortadministration, avgifter

inom lantbruksområdet (bl.a. förprovning av djurstallar), tillsyn av pantbanker, avgifter för alkohol samt viss uppdragsverksamhet.

Regeringens överväganden

Administration av jordbruksstöd

Överenskommelsen 2003 om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken ger respektive medlemsstat möjlighet att genomföra reformer under perioden 2005–2007. Sverige kommer att införa ett från produktionen frikopplat stöd från och med den 1 januari 2005. För Jordbruksverket och länsstyrelserna innebär genomförandet av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken, där även förändringar i miljö- och landsbygdsprogrammet ingår, förändrade arbetsuppgifter i form av utveckling av nya IT-system, informationsinsatser, nya administrativa rutiner m.m. Dessa åtgärder kommer att resultera i ökade kostnader under en övergångsperiod. Regeringen har på tilläggsbudget i denna proposition föreslagit att sammanlagt 59 miljoner kronor anvisas 2004 till Jordbruksverket och länsstyrelserna för detta ändamål. Regeringen avser att ytterligare pröva frågan om resursbehovet under genomförandefasen och om så krävs återkomma till frågan under 2005.

Med hänsyn till den förändring av arbetsuppgifterna som reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär för Jordbruksverket och länsstyrelserna också på sikt avser regeringen att under 2005 initiera en översyn av jordbruksadministrationen för att fortsätta utvecklingen av en kostnadseffektiv och modern förvaltning.

Ändring i ordningslagen

I propositionen Några frågor om ordningslagen (prop. 2003/04:174) föreslås att länsstyrelserna, från polismyndigheten, bl.a. skall överta provningen av vissa ansökningar om tillstånd till tävling på väg med fordon. Regeringen har i propositionen angivit att länsstyrelserna skall tillföras resurser för sitt arbete motsvarande 500 000 kronor. För 2005 tillförs anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* 375 000 kronor och för 2006 tillförs ytterligare 125 000 kronor från det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:1 *Polisorganisationen*.

Stöd för källsortering

Regeringen föreslår att ett nytt investeringsstöd införs till fastighetsägare i syfte att stimulera till inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Länsstyrelsen är beslutsinstans. För att finansiera länsstyrelsernas ökade administrativa kostnader tillförs anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* 1 100 000 kronor 2005 vilket minskas till 900 000 kronor följande år för att helt upphöra 2007.

Kommunalt samverkansorgan i Södermanlands län

De anslagsmedel, 1 800 000 kronor, som för 2004 avser det kommunala samverkansorganet i Södermanlands län föreslås överföras från anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Övrigt

Länsstyrelserna disponerar medel för administration m.m. inom utgiftsområdena 6 och 20.

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 32:1 Länsstyrelserna m.m.*Tusental kronor, avrundat*

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	2 138 467	2 138 467	2 138 467
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	28 569	46 719	83 101
Beslut	1 110	900	0
Överföring till/från andra anslag	-1 425	-1 312	-1 334
Övrigt	1 500	0	0
Förslag/beräknat anslag	2 168 221	2 184 775	2 220 235

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

För riksdagens kännedom redovisas den beräknade fördelning som regeringen avser att besluta, om riksdagen godkänner medelsberäkningen för anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

Tabell 4.9 Anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. fördelat per anslagspost*Tusental kronor*

Länsstyrelsen i	
Stockholms län	234 272
Uppsala län	70 403
Södermanlands län	69 175
Östergötlands län	94 039
Jönköpings län	87 032
Kronobergs län	68 072
Kalmar län	71 903
Gotlands län	47 952
Blekinge län	58 483
Skåne län	200 790
Hallands län	69 499
Västra Götalands län	273 625
Värmlands län	88 607
Örebro län	82 308
Västmanlands län	73 783
Dalarnas län	88 601
Gävleborgs län	87 346
Västernorrlands län	95 460
Jämtlands län	82 333
Västerbottens län	99 432
Norrbottnens län	120 580
Utvecklingsinsatser m.m.	4 526
Summa	2 168 221

4.8.2 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.**Tabell 4.10 Anslagsutveckling 32:2 Kommunala samverkansorgan m.m.***Tusental kronor*

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	25 297	0	0
2004	Anslag	34 897 ¹		34 255
2005	Förslag	36 697		
2006	Beräknat	36 697		
2007	Beräknat	36 697		

¹ Varav 0 tkr på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, bet. 2003/04:FiU21 och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.* avser medel för förvaltningskostnader hos Skåne läns landsting samt Västra Götalands läns landsting med anledning av den försöksverksamhet som regleras i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional

ansvarsfördelning. Dessutom avser anslaget medel för förvaltningskostnader för kommunala samverkansorgan i vissa län. Kostnaderna för samverkansorganet i Södermanlands län har under 2004 finansierats under anslag 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

Regeringens överväganden

Bildande av kommunala samverkansorgan

I enlighet med lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen kan kommunala samverkansorgan ta över vissa uppgifter från länsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2003. När ett samverkansorgan bildas för att ta över dessa uppgifter skall en anmälan göras om detta till regeringen, som sedan beslutar från vilken dag som uppgiftsöverföringen enligt lagen skall gälla. För att möjliggöra en användning av medel på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* för kommunala samverkansorgan som övertar vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna fr.o.m. 2005, krävs att medel under detta anslag får användas för finansiering av vissa kostnader för de arbetsuppgifter som sådana organ övertar från länsstyrelserna enligt nämnda lag. Detta gäller även kostnader som kan hänföras till arbetet med att utarbeta, samordna och driva arbetet med genomförande av regionala tillväxtprogram.

Länsstyrelsen skall, i samråd med det kommunala samverkansorganet (kommunalförbundet), beräkna – och till regeringen redovisa – hur många årsarbetskrafter som kan hänföras till uppgiftsöverföringen. Regeringen kommer därefter att, utifrån en schablonersättning per årsarbetskraft, besluta om de anslagsmedel som skall användas på anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till de kommunala samverkansorganen.

I åtta län (Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands samt Dalarnas län) finns kommunala samverkansorgan som övertagit vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna. En ansökan om att ett kommunalt samverkansorgan skall få överta vissa regionala utvecklingsfrågor från länsstyrelserna från 2005 har, under 2004, inkommit till regeringen från Regionförbundet Jönköpings län.

Kommunalt samverkansorgan i Södermanlands län

De anslagsmedel, 1 800 000 kronor, som för 2004 avser det kommunala samverkansorganet i Södermanlands län föreslås överföras från anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till anslaget 32:2 *Kommunala samverkansorgan m.m.*

Tabell 4.11 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 32:2 kommunala samverkansorgan m.m.

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	34 897	34 897	34 897
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 800	1 800	1 800
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	36 697	36 697	36 697

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5 Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 18

5.1 21:1 Bostadsbidrag

Tabell 5.1 Anslagsutveckling 21:1 Bostadsbidrag

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2003	Utfall	3 594 971		Anslags- sparande	234 029
2004	Anslag	3 497 000 ¹		Utgifts- prognos	3 555 000
2005	Förslag	3 507 000			
2006	Beräknat	3 625 000			
2007	Beräknat	3 550 000			

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Bostadsbidrag lämnas till barnfamiljer samt till personer mellan 18 och 29 år utan barn. Bostadsbidraget ingår i politikområde Ekonomisk familjepolitik. Målet för politikområdet är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska inom ramen för den generella välfärden.

Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, den bidragsgrundande inkomsten samt bostadskostnaden och bostadsytan. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst- och bostadskostnadsutvecklingen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som påverkar om kostnaderna för bostadsbidragen ökar eller minskar. Även demografiska förändringar kan påverka kostnadsbilden, t.ex. ökat antal födda och invandrade barn.

Den positiva samhällsekonomiska utvecklingen sedan 1996 har medfört att fler människor

fått arbete och att reallönerna har ökat. Resultatet av den ökade sysselsättningen är att fler människor har möjlighet att försörja sig själva och därmed i mindre utsträckning är i behov av bostadsbidrag. Förbättringar i konjunkturen har ett större genomslag för samboende föräldrar än för ensamstående föräldrar, eftersom t.ex. löneökningar från två inkomster slår igenom tydligare än löneökningen från en inkomst.

Under 2003 uppgick utgifterna för bostadsbidraget till 3 595 miljoner kronor. Detta innebär att utgifterna understeg anvisade medel med 234 miljoner kronor. För innevarande år beräknas utgifterna överstiga anslaget med 58 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Utgifterna för bostadsbidraget har minskat under senare delen av 1990-talet. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen, dels på reformeringen av bostadsbidragssystemet.

Tabell 5.2 Utveckling av utgifterna för bostadsbidrag 1990-2003

Miljoner kronor

	1990	1995	1997	1999	2000	2003
Bostadsbidrag	3 140	9 220	6 195	5 067	4 373	3 595

De hushåll som i dag får bostadsbidrag är främst barnfamiljer, särskilt ensamstående med barn. Av landets drygt 1 miljon hushåll med barn fick ca 22 procent bostadsbidrag någon gång under

2003. I maj 2004 utgjorde ensamföräldrarna ca 65 procent av bidragshushållen och fick ca 71 procent av det totala bidragsbeloppet. De samboende med barn utgjorde ca 17 procent av bidragshushållen och erhöll ca 20 procent av det totala bidragsbeloppet. Hushåll utan barn utgjorde ca 18 procent av bidragshushållen och erhöll ca 8 procent av det totala bidragsbeloppet.

Bostadsbidraget ger en marginaleffekt för barnfamiljer på 20 procent i de inkomstlägen där det trappas av. Tillsammans med skatt innebär det att bidragstagaren får behålla ca hälften av löneökningen som han eller hon får, t.ex. genom att gå från del- till heltidsarbete. Detta kan medföra att det uppfattas som att det lönar sig dåligt att öka arbetstiden.

Det finns avsevärt fler ensamstående mammor än ensamstående pappor, samtidigt har kvinnor lägre bidragsgrundande inkomster än män. Av de ensamstående föräldrar som får bostadsbidrag utgör kvinnorna ca 90 procent.

I betänkandet Ur fattigdomsfällan (SOU 2001:24) ingick bostadsbidraget i översynen. Även barnfamiljernas boendestandard behandlades. Av betänkandet framgår att boendestandarden är genomgående hög och relativt jämnt fördelad. Detta gäller även barnen och barnfamiljerna. En majoritet av barnfamiljerna har utrymme som är tillräckligt för att barnen skall kunna ges möjlighet till eget rum. År 2000 gällde detta för ca 74 procent av alla barn, men det är skillnad på en- och flerbarnsfamiljer. Praktiskt taget alla ensambarn har möjlighet till eget rum, medan endast drygt hälften av barnen med två eller flera syskon har möjlighet till eget rum. Utrymmesstandarderna i barnens familjer följer samma mönster som inkomsterna, grupper med genomsnittligt högre inkomster har högre utrymmesstandard och vice versa. Skillnader finns även för barn som bor med samboende föräldrar jämfört med ensamstående föräldrar.

Tabell 5.3 Antal hushåll med hemmavarande barn och bostadsbidrag samt genomsnittlig bostadskostnad, bidragsgrundande årsinkomst och utbetalt bostadsbidrag 2003 samt nettobostadskostnad 1998 och 2003

Hushållstyp	Antal	Bidragsgrundande årsinkomst	Bostadskostnad kr/mån	Bostadskostnad/mån efter bidrag 2003	efter bidrag 1998	Skillnad/mån
Ensamstående	121 251	140 448	4 867	3 170	2 935	235
1 barn	48 853	131 301	4 438	3 071	3 001	70
2 barn	47 487	151 464	5 014	3 316	2 946	370
3 barn eller fler	24 911	137 388	5 429	3 086	2 669	417
Gifta/sambo	33 991	117 374	5 141	3 322	3 556	-234
1 barn	8 269	91 882	4 396	2 999	3 316	-317
2 barn	10 468	120 351	5 003	3 317	3 577	-260
3 barn eller fler	15 254	129 149	5 638	3 500	3 676	-176

Källa RFV

Av tabell 5.3 framgår för respektive hushållstyp den genomsnittliga bidragsgrundande årsinkomsten, bostadskostnaden och bostadsbidraget per månad samt jämförelse av nettobostadskostnad för 1998 och 2003. En jämförelse av utfallet för olika hushållstyper åren 1998 och 2003 visar att nettobostadskostnaden 2003 ökat för vissa hushållstyper medan den minskat för andra. För ensamstående hushåll med barn har nettobostadskostnaden ökat med i genomsnitt 235 kronor per månad under perioden. Motsvarande uppgift för samboende med barn var en minskning med i genomsnitt 234 kronor per månad.

Regeringen har givit Riksförsäkringsverket (RFV) i uppdrag att i samverkan med Boverket redovisa bostadsstandarden för barnfamiljer med och utan bostadsbidrag. Även nettobostadskostnad för barnfamiljer med bostadsbidrag skall redovisas. Redovisningen skall innehålla jämförelse mellan olika familjetyper och belysa utvecklingen över tid. Därutöver skall redovisningen innehålla en jämförelse av barnfamiljernas disponibla inkomst i förhållande till bostadskostnad.

Bostadsbidraget är preliminärt och baseras på den försäkrades uppskattade årsinkomster som sedan stäms av mot den taxerade inkomsten för bidragsåret när taxeringen är klar. Slutligt bostadsbidrag bestäms i efterhand på grundval av taxeringen för varje kalenderår. Den som haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får en tilläggsutbetalning. Den som haft högre inkomster än vad som preliminärt uppskattats får betala tillbaka det belopp som betalats ut för mycket.

I budgetpropositionen för 2004 föreslog regeringen att när det slutliga bostadsbidraget bestäms skall belopp under 1 200 kronor inte betalas ut eller betalas tillbaka. Tidigare gällde att belopp under 200 kronor, det s.k. förlåtandeintervallet, varken betalades ut eller tillbaka. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2003/04:BoU1, rskr. 2003/04:74). De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2004. En effekt av regeländringen är att träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget, dvs. överensstämmelsen med det slutliga bostadsbidraget, har ökat betydligt vid inkomst-avstämningen 2004 jämfört med tidigare år.

Riksförsäkringsverket har sedan den första inkomst-avstämningen 1999 årligen gjort uppföljningar och analyser av inkomst-avstämningarnas resultat. I analysen av resultatet för inkomst-

avstämningen 2004, som avser bidragsåret 2002, konstateras att träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget uppvisar ett mycket bättre resultat jämfört med tidigare års avstämmingar. Differensen mellan preliminärt och slutligt bostadsbidrag innebar att ca 26 procent av hushållen under bidragsåret fått ett för högt bidrag. Dessa hushåll skall tillsammans återbetala ca 356 miljoner kronor plus avgifter. Detta är ca en tredjedel lägre andel återbetalningsskyldiga i jämförelse med tidigare år. Cirka 15 procent av hushållen har fått ett för lågt bidrag utbetalt under bidragsåret och skall tillsammans dela på 167 miljoner kronor plus ränta. Detta är ca två tredjedelar färre tilläggsutbetalningar jämfört med tidigare år.

Regeringen har i propositionen Barns förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag (prop. 2002/03:33) föreslagit regeländringar i syfte att förbättra situationen för de familjer med barn som tillerkänns ersättningar med anledning av kroppsskada, kränkning, olycksfall eller sjukdom. Ändringarna innebär att sådana ersättningar inte skall påverka familjens förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2002/03:BoU6, rskr. 2002/03:106). De nya reglerna trädde i kraft den 1 april 2003 och tillämpas på bostadsbidrag som lämnats fr.o.m. den 1 januari 2001.

I nämnda proposition aviserade regeringen sin avsikt att återkomma till riksdagen avseende frågan om ytterligare undantag av barns förmögenhet vid beräkning av bostadsbidrag. Regeringen har därefter givit Riksförsäkringsverket i uppdrag att analysera och kartlägga om det finns skäl att ytterligare undanta viss förmögenhet vid beräkning av bland annat bostadsbidrag. RFV har med anledning av nämnda uppdrag inkommit med rapporten Förmögenhet vid beräkning av bostads- och underhållsstöd (dnr S2003/8895).

Regeringen har i propositionen Vissa socialförsäkringsfrågor (prop. 2003/04:96) föreslagit att vid beräkning av bostadsbidrag skall det bortses från sådana tillgångar som ett barn får genom gåva, testamente eller genom att medel fallit ut från försäkring med förmånstagarförordnande eller pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande. Sådant undantag förutsätter att barnet förvärvat egendomen från någon annan än barnets förmyndare och att förvärvet är förenat med villkor som dels

innebär att förmyndaren är skild från förmögenhetens förvaltning, dels anger vem som i stället skall utöva förvaltningen. Detsamma skall gälla avkastning av och sådant som trätt i stället för sådan egendom. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2003/04:BoU12, rskr. 2003/04:239). De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2004.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition avseende förslag om förbättrade regler för bostadsbidraget under 2005. Som ett led i detta arbete beräknas anslaget för bostadsbidraget preliminärt öka med 200 miljoner kronor från 2006. I syfte att förstärka åtgärderna för barn i ekonomiskt utsatta familjer har politikområde 21 tillförts ytterligare 350 miljoner kronor från och med 2006. Dessa medelsförstärkningar är en del av den miljard som regeringen avsatte i 2004 års ekonomiska vårproposition för reformer för barn.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 507 000 000 kronor anvisas för anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 3 625 000 000 kronor respektive 3 550 000 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 21:1 Bostadsbidrag

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	3 497 000	3 497 000	3 497 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²		200 000	200 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-109 000	-228 000	-302 000
Volym	89 000	126 000	125 000
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Övrigt	30 000	30 000	30 000
Förslag/beräknat anslag	3 507 000	3 625 000	3 550 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Beloppet på raden beslut avser en beräknad utgiftsökning till följd av reformering av bostadsbidraget.